Idegenvezetők támogatása

pályázati anyag

Pályázó: Kilár Boróka

Pályázati azonosító: KFIV-123-1/2020

Pályázat címe: A Balatoni Riviéra bemutatása

Választott tájegység turisztikai szempontú bemutatása

(2 tematikus túraútvonal leírással)

2020. december

Tartalomjegyzék

Bevezető....3
A Balatoni Riviéra kistájnak helyet adó tájegység: a Dunántúli-dombság....3
A Balaton kiemelt turisztikai térsége....4
A Balatoni Riviéra turisztikai leírása....5
A Balatoni Riviéra turisztikai attrakciói a kisgyermekes családok, mint célcsoport számára településekre bontva....9
Balatonfűzfő kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....9
Balatonfűzfő kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....10
Balatonalmádi kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....11
Balatonalmádi kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....13
Alsóörs kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....14
Alsóörs kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....15
Paloznak, Lovas és Felsőörs kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....16
Paloznak, Lovas és Felsőörs kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....17
Csopak kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....18
Csopak kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....19
Balatonfüred és Balatonarács kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói....20
Balatonfüred és Balatonarács kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....23
Tihanyi-félsziget kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivaló....24
Tihanyi-félsziget kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei....26
Tematikus útvonalak - Baba-mama séták a Balatoni Riviérán....27
1. túraútvonal: Aktív a család - Strandtól strandig Balatonfűzfőn....27
2. túraútvonal: Aktív a család – Csopaki csavargás....36
Mellékletek....45

Bevezető

Baba-mama séták a Balatoni Riviérán

Egyszerre otthonom és munkahelyem Magyarország legcsodálatosabb régiója, a Balaton. Ezen belül Csopak és környéke áll hozzám a legközelebb, hiszen évek óta itt élek. Ezért döntöttem úgy, hogy pályázatomban a Balatonon belül a Balatoni-riviéra kistájat[1] mutatom be. Maga az elnevezés is jól mutatja e vidék kiemelt turisztikai jelentőségét, amely hazánk második legnépszerűbb desztinációjához tartozik a főváros után. Az olasz vagy francia Riviérához hasonló adottságainak köszönhetően egész éves vonzerőt biztosít a legkülönbözőbb célcsoportok számára (egyéni-, csoportos-, szabadidős-, üzleti utazó) .

A Balatoni Riviéra mint kistáj területe Aszófőtől Balatonalmádiig terjed. Városai: Balatonfüred, Balatonalmádi, Balatonfűzfő, egyéb települések: Tihany, Csopak, Paloznak, Lovas, Alsóörs, Felsőörs.

Pályázatomban ezen települések turisztikai kínálatát térképeztem fel a balatoni turizmus egyik kiemelt célcsoportjára, a kisgyermekes családokra koncentrálva. Az ötlet akkor jött, mikor magam is kisgyermekes anyukává váltam, és szembesültem vele, hogy bár léteznek szolgáltatók és szolgáltatások, amelyek a kisgyermekes családokat célozzák meg, számuk igen csekély, nehezen fellelhetőek. Léteznek ajánlások, de komplex túraútvonalak nincsenek, pedig igény lenne rá. Ezt felismerve először Veszprémben, majd Csopakon és Paloznakon is szerveztem Baba-mama sétákat, ahol babakocsival vagy babahordozóval jártuk be az anyukákkal, apukákkal a településeket és a környéküket.

Kezdeményezésem nagy sikert aratott, melyet jól mutattak az évről évre növekvő részvételi számok. A séták során szerzett tapasztalatom kiváló alapot ad a Balatoni Riviéra ilyen jellegű feltérképezésére és a szolgáltatási paletta bővítésére egyaránt.

A Balatoni Riviéra kistájnak helyet adó tájegység:

a Dunántúli-dombság

Magyarország 93.030 négyzetkilométeres területét hat nagy tájegység alkotja. A Duna keleti oldalán a lapos Alföld, felette pedig az Északi Középhegység két egymástól jól elkülöníthető tájegysége az országnak. A Duna nyugati felén a változatos domborzatnak köszönhetően több tájegység váltja egymást. Ezt a területet az Alpok alja és a Kisalföld, valamint a Dunántúli-középhegység és a Dunántúli-dombság alkotja.

Magyarország kistájainak katasztere 2010-es kiadása szerint a Balatoni-riviéra kistáj területe 159,54 négyzetkilométer, a Kis-Balaton-medencével, a Nagyberekkel, Somogyi parti síkkal, magával a Balaton-tóval, a Tapolcai-medencével és a Keszthelyi-riviérával együttesen alkotják az ún. Balaton-medence középtájat, amely a Dunántúli-dombság része[2].

1 Meghatározás és írásmód forrása: A tájak rendszertani (természeti földrajzi) alapismeretei, Dömsödi János. Saját megjegyzés: A turizmusban inkább a Balaton Riviéra vagy Balatoni Riviéra írásmód elterjedt, így munkám során én az utóbbit használom.

2 MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE Második, átdolgozott és bővített kiadás (Az első kiadást szerkesztette: Marosi Sándor és Somogyi Sándor) Szerkesztette: DÖVÉNYI ZOLTÁN MTA Földrajztudományi Kutatóintézet Budapest, 2010

Ahogy a nagytáj (Dunántúli-dombság) neve is mutatja, az ország ezen területe főleg alacsonyabb (néhány kivételtől eltekintve, pl. a Mecsek magasabb hegycsúcsai), dombos vidékekből áll, nagy részét erdő borítja. Klímájának és földrajzi adottságainak köszönhetően csapadékban és bővizű forrásokban, patakokban és folyókban gazdag. Ennek köszönhetően sok helyen ma is jellemző a mezőgazdaság és a szőlőművelés (kiemelten Szekszárd és környéke, Villány, Balaton, stb.). A változatos természeti adottságai révén nagyon népszerű a kirándulók, természetkedvelők körében a Zalai-, a Tolnai- és a Somogyi-dombság is. Turizmusa nem csak a nagyvárosokban (pl. Pécs, Kaposvár, Szekszárd, Zalaegerszeg) koncentrálódik, hanem erős vidéki, falusi turizmus is jellemzi. A kínálat nagyon sokrétű, megtaláljuk itt a különböző tematikus parkok (pl. Katica Tanya, Zobori Élménypark), ökoturisztikai központok, állatfarmok, gyógy-és termálfürdők mellett a Balaton, mint kiemelt turisztikai desztináció komplex turisztikai kínálatát is. A Dunántúli-dombság területén az új turisztikai térségekről szóló kormányrendelet szerint két kiemelt turisztikai térség a Balaton és a Pécs–Villány turisztikai térségek[3].

A Balaton

kiemelt turisztikai térsége

A Balaton majdnem 600 négyzetkilométeres területével Közép-Európa legnagyobb édesvizű tava. Métereit és adottságait tekintve is rendkívülinek számít. 235 kilométer hosszú partszakasza igen változatos. A fürdőzés és rekreáció mellett számos vízi sport és szabadidős tevékenység (vitorlázás, kajak/kenu, kid-szörf, SUP, stb.) érhető el a tavon. A tó infrastruktúrája jól kiépített. A Balaton Bringakörút hossza több mint 200 kilométer. A Balaton-parti települések és azok vonzáskörzete rengeteg kulturális látnivalót kínál. A Balaton éves rendezvénynaptára minden évszakban programokkal telített. Hazai viszonylatban a Balaton a legnépszerűbb turisztikai desztináció és nemzetközi szinten is ott van az élvonalban Budapest után (a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött külföldi vendégéjszakák 60%-át regisztrálták Budapesten, a Balatonnál 12%-ot). A legnépszerűbb települések Hévíz, Balatonfüred és Siófok.[4]

Bár ezeket a számokat 2020-ban alaposan átírta a COVID, a hazai turisták körében idén is nagy népszerűségnek örvendett a „magyar tenger”. Különösen a családosok számára vált vonzóvá a Balaton, hiszen a COVID időszakában külföld helyett sokan hazai úti célt választottak. A tó közelsége és az M7-es révén jó összeköttetése a fővárossal még az idei gyengének nevezett szezonban is nagy forgalmat eredményezett. Ennek köszönhetően többször is „megtelt” a Balaton, adták tudtul a hazai médiákban.

3 https://turizmus.com/szabalyozas-orszagmarketing/magyarorszagon-11-turisztikai-terseget-nevesitett-a-kormany-1171666

4 KSH: Helyzetkép a turizmus, vendéglátás ágazatról, 2019

A Balatoni Riviéra

turisztikai leírása

Jelen projekt keretein belül feltérképeztem a Balatoni Riviéra turisztikai kínálatát. Az egyes településekről összegyűjtöttem azokat az attrakciókat, amelyek az általam meghatározott kisgyermekes családok, mint célcsoport számára, kiemelt vonzerőt jelentenek. Munkám során a Riviéra keleti végétől indultam nyugat felé.

A Riviéra első települése nyugat felől **Balatonfűzfő**. Éppen ezért hívják a „Balaton csúcsának, Akarattyával és Kenesével együttesen a Balaton keleti kapujának. Itt kezdődik a Balatoni Riviéra. A település története szerint a Fűz-patak forrásterülete és környéke (innen a település neve) bizonyítottan lakott volt már a római időkben. Első írásos említése a nevezetes Veszprém-völgyi apácamonostor alapítóleveléből származik. Országos hírnevet aztán valami egészen más hozott a településnek: lőporgyár és papírüzem. Az I. világháború után az 1920-as években indultak meg az ezzel a kapcsolatos építkezések. 1927-ben a lőporgyártással, 1929-ben a papírgyártással, megszületett a Nitrokémia Ipartelepek Rt.. A gyárak mellé épült lakótelep, szociális és sport intézmények: ez lett Fűzfőgyártelep. A part közelében illusztris villa-telep nőtt ki a domboldalon: "Balatonfűzfő üdülőhely". Tobruk városrész pedig eredetileg a papírgyár kiemelt alkalmazottai számára került felparcellázásra.[5]
A három városrész ma is jól elkülönül, együttesen alkotva a kb. 4300 fős, 2000 óta hivatalosan is városi ranggal bíró Balatonfűzfőt. Mindhármat érdemes bejárni, mert mindenhol látnivalókba, érdekességbe és gyerekekkel is élvezetes turisztikai látnivalókba botlunk. A gyermekes családok körében nagy népszerűségnek örvend a település két strandja és a bobpálya. Utóbbiban az összesen 1,5 kilométer hosszú pályák mellett kalandpark, játszótér és paintball is várja a turistákat. Kulturális attrakciókban szegény a település. Egyéb látnivalói viszonylag kevéssé ismertek. Fűzfőfürdő részen a középkori Máma település templomromját érdemes felkeresni. A Balaton Csillagvizsgáló és Leader Központban rendszeresen tartanak csillagászati programokat. Az ún. Klebensberg-iskola épületében 2011 óta Jókai közszíntér név alatt rendszeresen szerveznek különböző rendezvényeket. Itt található a Balaton Secreto Szabadulószoba és Játszóház is.[6]
Az elmúlt évek fejlesztései főleg a part menti részekre koncentrálódtak. Felújításra kerültek a strandok, a biciklis út és kiépítettek egy vízparti attrakciók mentén végigvezető sétányt. Magas színvonallal képviseltetik magukat a vitorlás-, horgász- és egyéb sport szolgáltatások is Balatonfűzfőn. Itt található az egyetlen szörfpark a Balatonon. Turisztikai adottságait tekintve könnyedén összeállítható olyan egész- vagy félnapos program, amely csak a települést járja be, de kitűnő kiinduló pont a Balatoni Riviéra felfedezésére is.

A következő nagyváros **Balatonalmádi**, becsült népessége valamivel a 10.000 fő alatt van. Kellemes Balaton-parti város, amely jó elhelyezkedésének köszönhetően régóta a turisták egyik kedvenc célpontja. Balatonalmádi kialakulása és fejlődése a balatoni fürdőélethez köthető. Előtte csupán mint szőlőtermő hely volt ismert és még a 20. század elején is csak egy kis község volt. Ezen a vasút kiépítése változtatott ugrásszerűen. A település egyedülálló fekvésének köszönhetően hamar népszerű nyaralóhellyé vált. Klimatikus adottságai révén gyógyüdülőhelyként is nyilván tartották. A 19. század végén Kneipp Kúraközpontot nyitottak a településen. A nagy strand építése 1953-ban fejeződött be. A

5 https://balatonfuzfo.hu/kozelet/telepulesunk-tortenete

6 Forrás: http://www.balatonfuzfoinfo.hu/info/rolunk/kulturalis-oroksegvedelem.html

20. század második felében Almádi dinamikusan fejlődött. Ma már nehéz elképzelni, hogy 1847-ben mindössze 20 lakosa volt[7]. A város közelsége Veszprémhez meghatározó, a turizmus egy részét ma is a veszprémi lakosok adják. Az M7-es autópálya és az új balatonvilágosi elkerülő, a közvetlen le- és felhajtó megépítése a budapestiek körében is gyorsan elérhetővé tette a települést. Balatonalmádi városa több, jól elhatárolható településrészből áll.
1971 óta Vörösberény is a település része, ahol főleg kultúrtörténeti látnivalók sorakoznak. Erődített református temploma igazi kuriózum. Tipikus üdülőövezet Káptalanfüred. Nagyobb erdei, faházas nyaralókomplexumokkal a táboroztatás központja van itt. A főleg családi házas rész Budatava, amely saját stranddal is rendelkezik. A turizmus leginkább a part menti részekre korlátozódik. Jól megválasztott Balatonalmádi mottója: „Nyugalom és Pezsgés". Strandjai és zöldövezetei révén a kisgyermekes családok számára nagy vonzerővel bír. Két kilátó is található a település közelében. A Köcsi-tó és környéke népszerű kirándulóhely. A település mindhárom strandja (Budatava Strand, Wesselényi Strand és Káptalanfüredi Strand) jól felszerelt, ingyenes parkolóval rendelkezik. A településen a nagyobb kapacitású, magasabb kategóriás szálláshelyek (4* Hunguest Hotel BÁL Resort Balatonalmádi, 3* Hotel Monopoly, 3* Hotel Nereus) mellett nagy számban találhatóak kisebb panziók és magánszálláshelyek is.

Alsóörs a Balatoni Riviéra egyik ikonikus, központi települése. Itt is érvényesülnek azok a természeti adottságok, amelyek a Balaton e részét jellemzik: a hegy oldalában egészen a vízpartig húzódik a ma 1700 fő körüli település. Méreteit tekintve jóval kisebb, mint a szomszédos Balatonalmádi, turisztikai kínálata mégis jelentős. Az elmúlt évek fejlesztései a vitorlás sport egyik központjává tették. A jól felszerelt kikötő mellett a többszöri díjnyertes strand jelent még kiemelkedő vonzerőt.
Kulturális értékekben sincs hiány és aki a természet közelségét keresi, szintén jó helyen jár. Központi elhelyezkedésének köszönhetően Alsóörs kiváló kiindulópont a környék felfedezésére. Nem csoda, hogy kereskedelmi szálláshelyeinek száma is folyamatosan bővül. A település két nagyobb, három csillagos szállodái a Laroba Hotel, az Alsóörs Marina és a Northside Hotel. Az alsóörsi Pelso kemping 4 csillagos szolgáltatásokkal mintegy 20 hektáros területén 376 sátorhely, 4 üdülőház és 200 mobilház található. Emellett sokan foglalkoznak magán szálláshely kiadással. A vendégéjszakákat tekintve a 2019-es statisztika alapján nem sokkal maradt el Alsóörs a jóval nagyobb városokhoz képest sem. A településen alig több, mint 30.000 vendégéjszakával rögzítettek kevesebbet, mint a szomszédos Balatonalmádiban[8].
Az alsóörsi Kék-zászlós, többszörösen díjnyertes, közel 4 hektáros, parkosított, füvesített területen kialakított strand a fürdőzni vágyok minden igényét kielégíti. A strand az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően rendkívül változatos kínálattal várja a pihenni vágyókat. Lehetőség van sporteszközök kölcsönzésére, különböző sportpályák használatára, valamint a felnőttek számára egy kültéri edzőpark is kialakításra került. A gyermekeket nagy méretű homokos öböl várja és egy kisebb és nagyobb gyerekek számára egyaránt izgalmas játszótér. Az élő sövényből font pihenők és árnyékolók nagyon hangulatosak. Nyaranta fizetős vízi csúszda is működik a strandon és baba-mama szoba is van.

Paloznak, Lovas és Felsőörs turisztikai adottságaikat tekintve „kilógnak" a Riviéra települései közül: nem közvetlenül a Balaton partján fekszenek; sem stranddal, sem vasútállomással nem rendelkeznek. Lakosságukat tekintve is kicsinek mondhatóak. Lovas teljes népessége kb. 440 fő[9]. Paloznakon pedig

7 Forrás: Balaton – Panoráma Útikönyv, Huba László - Lipták Gábor - Dr. Zákonyi Ferenc

8 Forrás: https://www.balatontipp.hu/balatoni_hirek/balatoni-turizmus-heviz-fured-siofok-vegzett-az-elen-a-tavalyi-versenyben/

9 Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Lovas

még ennél is kevesebben, kb. 410-en[10] laknak. Felsőörs valamivel nagyobb, 1600 fős[11] lakossággal bír. Kimaradtak az üdülőturizmus 20. századi jelentős fejlődési szakaszából, de különlegességüket pont ez adja. Mindhárom település estében a turisztikai potenciált a kiemelkedő kulturális értékek, a természet közelsége és a hagyományos balatoni szőlőtermő vidék hangulata adja. Erős a falusi turizmus. Kereskedelmi szálláshelyek nincsenek, viszont magánszálláshelyek egyre nagyobb számban fordulnak elő. Elsődleges célcsoport a nyugalmat kereső, pihenni vágyó vendégkör. Nagyon szép és igényes, autentikus szálláshelykínálatot (pl. Kishalász Vendégház Lovason) találunk mindhárom településen, ahol nagy hangsúlyt fektetnek a hagyományokra és a népi építészetre.

Csopak település területe már az őskortól kezdve lakott volt. Találtak itt bronzkori, kelta és római kori emlékeket is. A környékhez hasonlóan a mai település az itt álló több kisebb falu egyesüléséből jött létre. A vidék kitűnő adottságait kihasználva már a rómaiak is foglalkoztak szőlőműveléssel. A csopaki bor másik fénykorát a balatoni szőlőtermesztés egyik kiemelkedő személyiségének, Ranolder Jánosnak köszönheti. Kastélya és a mellette álló vincellérház ma is áll. A 20. század elején megjelent a fürdőturizmus. Csopak településen napjainkban kb. 1800 fő él, de lakossága a nyaralótulajdonosokkal és a turistákkal év közben ennek többszörösére duzzad. Nagyon kedvelt balatoni üdülőhely. Különösen a családosok preferálják jól felszerelt, díjnyertes, családbarát strandját. Csopak kedvelt kirándulóhely is. A falu felett magasodó Csákány-hegyi kilátót sokan látogatják. A település aktív marketing tevékenységgel, színvonalas online megjelenésekkel (saját honlap és Facebook oldal), különböző kampányokkal („Csopak, mert szeretem", „Csopakabana") és éves rendezvényekkel igyekszik turisztikai pozícióját tartani és megerősíteni a balatoni kínálatban.[12] A part menti üdülőturizmus mellett mindenképp meg kell említeni a falu másik erősségét, a borturizmust. A falu területén több kicsi borászat mellett nagyobb, neves borászatok a Szent Donát Borkúria, a Petrányi Pince, a Jásdi Pince vagy a Söptei Pince.

Balatonarács és Balatonfüred 1954-ig különálló települések voltak. Habár mára teljesen összeépültek és közigazgatásilag is összevonták őket, határkövük a mai napig megtalálható a füredi Tagore sétányon. Lent a parton a 17. századtól kezdve folyamatosan fejlődött ki a város fürdőtelepe, amely a savanyúvíz forrásokra épült. Olyan hírességek építettek vagy vettek itt villát, mint Jókai Mór vagy Blaha Lujza. A fürdő fénykorát a 19. században, az ún. reformkorban élte. Megfordult itt Széchenyi István, Deák Ferenc és még sokan mások.
A nyüzsgő Balaton-part szöges ellentéte az ún. „felső városrész", amely a Balatontól távolabb, fent a domboldalon húzódik. Helyén a középkorban több apró falu is állt. Ezek egyesüléséből jött létre a ma kb. 13.000 fős lakossággal rendelkező város. Az egyik ilyen kis falu volt Arács, amely sokáig megőrizte függetlenségét. Felső részében a korábbi aktív szőlőművelés és a falusias környezet minden elemével találkozhatunk. A Népház és a posta környékén ma is álló, műemlék jellegű, részben nádfedeles épületek hűen őrzik az egykori faluképet. Itt található a kedvelt Koloska-völgy is. Balatonfüred és Balatonarács ma az egyik legkedveltebb balatoni úti cél. Szálláshelykínálatát tekintve a Balaton északi partjának központja. Mind kulturális mind természeti értékekben gazdag. Két színvonalas strandja is nagyon népszerű. Híresek rendezvényei. Az Anna-bál, a Kékszalag vagy a Füredi Borhetek minden évben több ezer vendéget vonzanak. Ideális kiindulópont a környék felfedezésére. Nagy népszerűsége miatt azonban nyáron igen zsúfolt.

10 Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Paloznak

11 Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Felsoors

12 Forrás: https://csopak.hu/hu/content/

A **Tihanyi-félsziget** nagyjából 5 kilométer hosszú és átlagosan 2 kilométer széles területe a Balatont két részre osztja. Különleges adottságai révén „kincses félsziget”-nek is szokták nevezni. 1055-ben itt alapította meg I. András király azt a bencés apátságot, amelybe 5 évvel később temették. Az épületegyüttest az idők során többször átépítették. Altemploma eredetiben megmaradt. A település nagy hangsúlyt fektet a turizmusra. Az apátság és környéke az elmúlt évtizedekben nagymértékű fejlesztéseken estek át, melyek napjainkban is tartanak. A település több rangos nemzetközi verseny díját tudhatja magáénak: 2014-ben megnyerte az Európai Falumegújítási pályázatot, 2017-ben pedig megkapta az Európa legszebb virágos falva címet. A félsziget egy részének természeti értékei 2003-ban Európa Diplomával lettek kitüntetve. Teljes területe a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkhoz tartozik.

Kulturális látnivalókban sincs hiány. Az apátság mellett több múzeum és kiállítás felkeresése is ajánlott, ilyenek például a Babamúzeum, a Garda Akvárium vagy a Levendula Látogatóközpont. Az 1920-as években Bittera Gyula által megkezdett levendulatermesztés napjainkban reneszánszát éli. A tematikusan rendezett, mindenhol jól jelzett turista utaknak köszönhetően a természeti látnivalók is könnyedén elérhetők. A fizetős strandok mellett két szabad strand is van. Több szolgáltatónál lehet különböző vízi és szárazföldi sporteszközöket (pl. bicikli, SUP, stb.) bérelni. Szezonban kisvonat segíti a közlekedést. Tihany szálláshelykínálata széles skálán mozog. A nagy kapacitású **** Club Tihany mellett kisebb szállodák, panziók és nagy számú magánszálláshelyen is várják a vendégeket.

A Balatoni Riviéra turisztikai attrakciói

a kisgyermekes családok, mint célcsoport számára településekre bontva

A projekt megkezdése előtt alaposan elemeztem az adott szegmens utazási preferenciáit és szokásait, különös tekintettel az utazások mögötti motivációra. Emellett mint kétgyermekes édesanya és idegenvezető, természetesen saját tapasztalataim is nagy segítségemre voltak.

A „Családok utazási preferenciái”[13] című tanulmányból kiderül, hogy a családok legfőbb motivációja az utazás során az együtt töltött idő. Ennek megfelelően a turisztikai leírásomban az adott települések azon családbarát helyszíneit válogattam össze, amelyek a leginkább alkalmasak a hasznos időtöltésre. Egy-egy látnivalóról vagy helyről rövid leírást készítettem az alábbi kategóriákban:

- kulturális látnivalók, amelyek felkeresése a családok számára érdekes
- szabadidős programlehetőségek kisgyermekes családok számára

Balatonfűzfő

kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Mámai templomrom és a katolikus templom** (8175 Balatonfűzfő, Templom u.)

Balatonfűzfő helyén egykoron a középkori Máma település állt. E faluból napjainkra semmi nem maradt, emlékét csak egy 13. századi templom romja őrzi a Jókai utcában. A 71-es főúton tábla jelzi, hol kell bekanyarodni, hogy a kertes házak között, a mai alsó-fűzfői katolikus templom mögött megtaláljuk a romokat. A Szent László tiszteletére felszentelt templom az okiratok szerint a 18. században még állt, felügyeletét egy remetepap látta el. Maga Máma település a 17. században a győri jezsuiták tulajdonába került. Mikor Mária Terézia feloszlatta a rendet, annak minden vagyonával együtt Máma is abba a tanulmányi alapba került, amelyből a királynő katonai akadémiák és középiskolák finanszírozását kívánta biztosítani. A feljegyzések szerint maga a falu a Rákóczi szabadságharc csatái során néptelenedett el, de a templom még jó ideig állhatott. A romok környéke ideális pihenőhely.

- **Klebensberg-iskola és Balaton Secreto Szabadulószobák és Játszóház - jelenleg zárva** (8175 Balatonfűzfő, Jókai Mór utca 19 – 21.)

Az egykori iskola épületét 1930-ban emelték, az 1926-1930 között megvalósuló Klebelsberg-féle iskolaprogram keretein belül. Sokáig zárva volt, de emlékeit a Fűzfőfürdői Öregdiákok és Tanárok Baráti Körének köszönhetően ma is ápolják. Az épületben helytörténeti és iskolatörténeti tablók mesélnek a régmúlt időkről.

Itt található a Balaton Secreto Szabadulószobák és Játszóház, amelyet a Balatonfűzfő-Litér Turisztikai Egyesület működtet. Különböző tematikák és nehézségi fokozatok közül lehet választani. A felnőtteket a „Horror ház” szoba, a „szelleműző” szoba és az „időutazó” szoba várja, míg a

13 A hatékony marketing – EMOK 2018 Nemzetközi Tudományos Konferencia konferenciakötete 732 o., Családok utazási preferenciái, Preferences of families as tourists, ÁSVÁNYI KATALIN Ph.D. egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, katalin.asvanyi@uni-corvinus.hu GYULAVÁRI TAMÁS Ph.D. egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, tamas.gyulavari@uni-corvinus.hu, JÁSZBERÉNYI MELINDAPh.D. egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, jaszberenyi@uni-corvinus.hu

gyermekek a „nagyi eltűnt gyűrűje” vagy „a kalózok elveszett kincse” után nyomozhatnak, de utánajárhatnak „Pajkos Peti” és egy „űrhajó” kalandjainak is.[14]

- **Balaton Csillagvizsgáló és Leader Központ** (8175 Balatonfűzfő, Uszodai út 2.)

2012-ben került felújításra a Balaton csillagvizsgálója. Rendszeresen szerveznek programokat, amelyek során nem csak az égboltot szemlélhetjük meg a távcsöveken keresztül, hanem a csillagvizsgálóhoz tartozó kulturális központnak köszönhetően a legkülönbözőbb tudományos előadások során szerezhetünk új ismereteket. Mivel a csillagvizsgáló és a központ nyitvatartási időben is csak előzetes egyeztetés alapján látogatható, érdemes online felületeiken tájékozódni.

Balatonfűzfő

kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei

- **Balatoni Bobpálya és Szabadidőpark** (8175 Balatonfűzfő, Uszodai út 2.)

A Balatoni Bobpálya és Szabadidőpark nem csupán egy attrakció, hanem egy attrakció halmaz, amely akár egész napos programként is kiválóan megállja a helyét. A park különböző elemeinek köszönhetően, bár elsődleges célcsoportnak a családosok tekinthetőek, szinte kivétel nélkül minden korosztályt és célközönséget megszólít. A kettő darab, összesen 1,5 kilométer hosszú bobpálya, amelyen akár 40 km/órával is roboghatunk (vagy fékezve akár egész lassan is) miközben a csodás balatoni panorámában gyönyörködve, 40 méteres szintkülönbséget teszünk meg, elég széles publikumnak biztosít egyedi élményt. Akiknek a bobpálya túl „meredek” ők egy fából épült kilátóból élvezhetik a kilátást a fűzfői öbölre és a kenesei magaspartra. A kilátó lábánál hatalmas, ingyenes játszótér várja a gyermekeket. A szabadidőpark területén büfé és étterem (most épül 2020) is található. Akinek mindez még nem elég, a bobpálya mellett a kalandparkban és paintball pályán is kipróbálhatja magát.

1.melléklet: 1. Balatoni Bobpálya és Szabadidőpark

- **Serpa Kalandpark** (8175 Balatonfűzfő, Uszodai út 2.)

A fűzfői bob szomszédságában 2003-ban nyílt meg ez a lélegzetelállító kalandpark. A magas fák koronája mentén vezető, változó nehézségű pályák különböző korosztályok számára teszik

14 Forrás: www.balatonsecreto.hu

élvezetessé a testmozgást, biztosítanak izgalmas kihívást. A park használata már 6 éves kortól lehetséges, így akár kisebb gyermekkel is neki lehet vágni az izgalmas kalandnak.

A különböző nehézségű kalandösvények mellett drótkötélcsúszda és mászófalak (már 3 éves kortól!) várják a park látogatóit, de lehet itt íjászkodni is. A magyar történelmi tanösvény az egész család számára jó program. A parkba a belépés díjtalan, fizetni az eszközök használatáért kell, általában a „csúszás" és „mászás" darabszáma alapján.

1.melléklet: 2. Serpa Kalandpark

- **Part menti sétány és biciklis út** (8175 Balatonfűzfő, Balaton-part)

Leírását a **„Aktív a család - Strandtól strandig Balatonfűzfőn"** tematikus sétaútvonal 2. állomása tartalmazza.

Balatonalmádi

kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár** (8220 Balatonalmádi, Városház tér 4.)

A város kulturális központja, rendezvénytér és könyvtár. Az épület aljában található a Tourinform iroda és a Balaton Játékpont, ahol a gyerekek játékos módon ismerkedhetnek meg a Balaton értékeivel és Hungarikumainkkal. Az épület előtti téren rendszeresen tartanak kirakodóvásárokat, karácsonyi vásárt és koncerteket egyaránt.

- **Szent Imre római katolikus templom és a Szent Jobb kápolna** (8220 Balatonalmádi, Dr. Óvári F. u. 28.)

A római katolikus templom a környékre jellemző vörös homokkőből épült. 1930-ban Szent Imre tiszteletére szentelték fel. A két telket, amelyen áll Dr. Óvári Ferenc adományozta oda e célra. A templommal szemben található Szent Jobb kápolna története nagyon különleges. Eredetileg a Buda várban álló várkápolna részeként (itt őrizték a Szent Jobbot, innen a kápolna neve) a II. világháború után úgy hitték, teljesen tönkrement. A beomlott kápolnafalak alatt azonban viszonylag épségben megmaradt és csak 11 évvel később fedezték fel újra. Ekkor mentették, ami menthető és teherautókra pakolva Almádi településre juttatták el a kápolna épen maradt darabjait. Veszely Géza tervei alapján

restaurálták az eredeti kápolnát. 2000-ben ünnepi keretek között elhozták ide a Szent Jobbot. Egy kis darabkája, amelyet a kápolnának adományoztak, Gizella királyné és Imre herceg egy-egy kisebb ereklyéjével közösen ma is a kis kápolnában van.

- **Vasúti ART-járó** (8220 Balatonalmádi, vasútállomás mellett)

Népszerű kezdeményezésnek bizonyult a vasúti átjáró galériává történő átalakítása. Aki le akar jutni a partra, automatikusan ezen az aluljárón fog átmenni, így nagy forgalmat bonyolít a különben szürke alagút. Az ötlet, hogy folyton változó kiállítótérként használják, hamar megvalósult. Az átjáróban helyi művészek műalkotásait csodálhatjuk meg, ha valamelyik megtetszik, akár meg is vásárolhatjuk a közeli Tourinform irodában. A képeket rendszeresen cserélik, így mindig új élmény az aluljárón történő „ARTjárás".

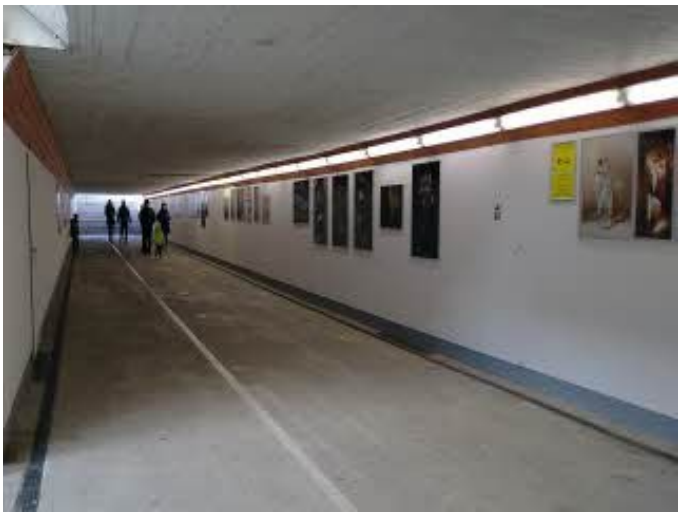

1. melléklet: 3. Vasúti Artjáró

- **Vörösberényi református erődített templom** (8220 Balatonalmádi, Veszprémi út 107.)

Vörösberény városrész legjelentősebb látnivalója feltehetőleg a 13. században épült. A Balaton körül ez az egyetlen ma is álló erődített templom. A történelem során többször átépítették. A helytörténeti kutatók rendszeresen szerveznek ingyenes épületbejárásokat.

- **Veszprém-Almádi vasúti szárnyvonal emlékei** (8220 Balatonalmádi, a település több pontján)

A Veszprém-Balatonalmádi vasúti vonal emlékét mindkét településen mélyen őrzik. Az eredetileg a győrihez tartozó vonalon Győrből is közvetlen kocsikkal le lehetett jutni a Balatonra. A vasúti közlekedés 1909-ben indult meg, kiváló összeköttetést biztosítva a veszprémiek és a balatoniak számára. A vonal jelentősége nem csak a tömegközlekedésre nézve volt kimagasló, hanem turisztikai szempontból is. A hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején az alacsony kihasználtság ürügyén mégis elbontották, a síneket felszedték. Ma már csak egy-két helyen találkozunk emlékével Balatonalmádiban és Veszprémben egyaránt. Balatonalmádiban a Töltés utcán végigsétálva az egykori vasút vonalán megnézhetjük az egykori vasútállomások épületeit, amelyek ma átalakítva lakóházként funkcionálnak. Az egyik régi vasúti hídon egy 375-ös gőzmozdonyt is kiállítottak. A megszüntetett vasútvonalon rendszeresen szerveznek emléktúrákat.

- **Öregpark - Kézfogás Európai Szoborpark** (8220 Balatonalmádi, Véghely Dezső u.)

Almádi talán legszebb része a Balaton partján is húzódó, több részből álló „Öregpark”. Ahogy neve is mondja, a település egyik legrégebbi parkosított területe. Első fáit a 19. század végén ültették, mikor Almádi kikötője is épült. Nyárfasora alatt sétálni egyedi élmény. Az idők során sokszor átalakították, kiegészítették. Rengeteg látnivalóval bővült. A Szent Erzsébet ligetben 2013-ban került átadásra a „Kézfogás” elnevezésű európai szoborpark. A több állandó műalkotás mellett folyamatosan változnak a kiállított szobrok. Kortárs magyar és európai művészek alkotásait csodálhatjuk meg itt. A vasútállomás környéke városi rendezvények helyszíne. A 2020-as évben először óriáskerék is került ide a nyári hónapokban. Itt található a Wesselényi Strand főbejárata is.

1. melléklet: 4. Szoborpark

- **Óvári Messzelátó** (8220 Balatonalmádi, Lomb u. 2.)

A város felett magasodó Öreg-hegy tetején épült kilátót az 1900-as években emelték. Azóta többször felújításra került. Népszerű kirándulóhely, hiszen a városból könnyedén és gyorsan elérhető. Néhány meredek utcát kell csak megmásznunk, így akár kisebb erőfeszítés árán babakocsival is feljuthatunk a kilátóhoz. Gyönyörű panoráma nyílik a Fűzfői-öbölre, a kenesei magaspartra és a Balaton déli partjára. Maga a kilátó 2017-ben a települési értéktárba is felkerült. Névadója Dr. Óvári Ferenc, a Balatoni Szövetség alapítója, aki nagyon sokat tett Balatonalmádi fejlődéséért.

- **Vörös homokkő tanösvény** (8220 Balatonalmádi, 1. állomás a Városház téren)

Aki Balatonalmádival és a város történelmével szeretne megismerkedni, neki mindenképp érdemes ezt a kb. 6 kilométer hosszú tanösvényt végigjárni. A kék háromszöget követve, információs táblák segítségével tájékozódhatunk az adott épületek történetéről. Az útvonal mentén felsétálhatunk a város felett magasodó Öreg-hegyi Óvári-kilátóba, majd egy másik útvonalon újra vissza a nagy strand melletti parkba. A teljes menetidő kb. 2 óra.

- **Köcsi-tó tanösvény** (8226 Alsóörs, Köcsi Tó u.)

Az egykoron itt bányászott vörös homokkővel nem csak a településen, hanem a távolabbi környéken is gyakran találkozhatunk épületek falában vagy út menti keresztek formájában. A bánya virágkorát a 20. század első felében élte, amikor a Balaton körül körbe kiépítették a partvédelmet. A tanösvényt bejárva megismerkedhetünk a 250 millió éves permi vörös homokkő kialakulásának körülményeivel és az egykori bánya területén ma élő növény és állatvilággal. Közigazgatásilag ma már Alsóörshöz tartozik, de Káptalanfüred felől érdemes megközelíteni. Kellemes kirándulást tehetünk innen a Csere-hegyi kilátóhoz.

Alsóörs

kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Török ház** (8226 Alsóörs, Petőfi köz 6.)

Az egykori középkori település főleg szőlőültetvényekből állt. Az ún. „Török-ház" könyékének mai kacskaringós utcái is erre utalnak. Az épület a feltételezések szerint építtetője, a török adószedő bíró után kapta a nevét. Különlegessége korában rejlik, hiszen majdnem eredeti formájában maradt meg itt egy a 15. - 16. század fordulóján épült lakóház. Rengeteg kutatás nyomán állt össze a története, amelyet európai kuriózumként tartanak számon. Nyaranta különböző kiállításoknak és rendezvényeknek ad otthont.

1. melléklet: 5. Török ház

- **Református templom és balatoni kilátás** (8226 Alsóörs, Templom u.)

A templom állítólag már a 14. században állt. Mai formáját pedig egy 1788-as átépítés során nyerte el. Különleges a gótikus jegyeket is mutató homlokzata, az ablakok és a csúcsíves bejárati kapu. A templomhoz vezető Templom utcából gyönyörű a panoráma Tihany irányába, különösen naplemente idején.

- **Alsóörs Kikötő, park és sétány** (8226 Alsóörs, Vasút út 6.)

A vasútállomás közvetlen szomszédságában hangulatos park és színvonalas, szabadon látogatható vitorláskikötő várja a pihenni vágyókat.

2016-ban nyitotta meg kapuit a 200 férőhelyes Alsóörs Marina fedett hajójavító műhellyel. A kikötő mellett hangulatos parkot találunk a Balatoni Gőzhajózás emlékművével, kacsa etető automatával (a vízi madaraknak is megfelelő táp), kényelmes padokkal és nyugágyakkal. Minden évszakban kellemes sétahely ingyenes parkolóval a strand bejáratánál.

6. Alsóörsi park

- **Alsóörsi amfiteátrum** (Alsóörs északi végén, a Szabadság térből kivezető betonút mentén)

Az eredetileg vörös homokkő fejtésére használt területen visszamaradt bányaudvart hasznosították a alsóörsi amfiteátrumba. Bár neve római eredetre enged következtetni, csupán a formáját írja le, amely egy római amfiteátrumra emlékeztet. A mintegy 1800 főt befogadó szabadtéri színház megújulása és modern színházi elemekkel és épületekkel történő kiegészítése több etapban valósulhatott meg azzal a céllal, hogy bekerüljön a környék színházi életébe, mint különleges rendezvényhelyszín. A tervek szerint a Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023 programsorozatának is színhelyéül szolgál majd.

Alsóörs

kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei

- **Somlyó-hegyi kilátó** (8226 Alsóörs, Somlyó-hegy)

A falu felett magasodó kilátót rendkívül egyszerű elérni. Indulhatunk a Balaton partjáról, így egy kellemes sétával összekötve komolyabb program is lehet, de autóval a falu tetején parkolva akár 5-10 perc alatt is felsétálhatunk a Somlyó-hegy tetejére. Több út is vezet fel, mehetünk a temetőn keresztül, vagy a templom Lovas település felőli oldalán található rendezett kilátópontról indulva egy másik erdei ösvényen is. Parkolót a kilátótér alatt találunk. A fából készült kilátóról csodálatos panoráma nyílik.

- **Lovas - Őskori festékbánya** (8228 Lovas)

A település határában régóta működő murvabányák egyikében bukkantak 1951-ben egy az ősemberek használta festékbánya nyomaira. Olyan csonteszközök és szerszámok kerültek elő az ásatások során, amelyek a jégkorszak végén kipusztult állatok csontjaiból készültek. Az előtte ismert legrégebbi ilyen jellegű bányákat 8 – 10.000 évesnek tartották, míg a lovasi festékbánya még ennél is jóval idősebbnek bizonyult. A leletek korának meghatározása ún. C 14-es szénizotópos vizsgálat segítségével volt lehetséges, amely megállapította, hogy 11.750 évesek. Segítségükkel vörös porfestéket bányásztak itt elődeink.[15] Maga az egykori bánya a falun kívül található. A lovasi faluház pincéjében kialakított kiállítás előzetes jelentkezés alapján látogatható.

- **Lovas Kikötő** (8228 Lovas, Fő u. 19.)

Nevében máris ellentmondás, hiszen Lovas településnek nincs közvetlen partszakasza, így kikötője sem. Legalábbis nem a Balaton partján. Bár a Lovas Kikötő igazából egy vendéglátóhely, autentikus berendezése, hangulatos kialakítása már-már múzeumi értékre emeli. Ide kisgyerekkel is mindenképp érdemes betérni, akad bőven látni- és ennivaló is.

- **Paloznaki katolikus templom és Szent József ház** (8229 Paloznak, Fő u. 2.)

A falu templomának eredetét az Árpád-korban kell keresni. Első írásos említése a 14. századból származik. Mai formáját padig a 18. században nyerte el. Ekkor épült a tornya is. Az eredeti templomra utaló jeleket az ablakok és a bejárat gótikus elemei hordozzák magukban. A Hild-díjas község központjában, egy domb tetejére épült. Körülötte a hangulatos parkban érdekes szobrokat és egy különleges napórát is felfedezhetünk. Mellette a teleház nyilvános mosdókkal, nyaranta hangulatos kis könyvtárral várja a településre látogatókat.

1. melléklet: 7. Paloznaki katolikus templom

- **Paloznaki tájház** (8229 Paloznak, Fő u. 6.)

Paloznak talán legnagyobb értéke a Balaton-felvidékre jellemző építési stílusban, kőből emelt házak együttese. Az egyik ilyen ad otthont a paloznaki tájháznak, ahol a környékre jellemző életmód,

15 Forrás: www.lovas.hu/kikapcsolodas/oskori-festekbanya

háztartás és különböző mesterségek eszközei kerülnek bemutatásra. A hozzá tartozó épületegyüttesben a település nyaralóházai várják a pihenni vágyókat.

- **Fő utca épületei és a paloznaki kálvária** (8229 Paloznak, Fő utca)

A tájháztól tovább sétálva előbb a városháza és a mellette található református harangláb mellett elhaladva, szépen rendben tartott falusi házak között jutunk fel a paloznaki kálváriára. Egy helyben élő lokálpatrióta és egy keramikus művész alkotásait csodálhatjuk itt meg. A millennium alkalmából 2000-ben az egyház támogatásával, 14 család finanszírozásában épülhettek meg a stációk.

- **Felsőörsi Árpád kori templom** (8227 Felsőörs, Dózsa tér)

A templom feltehetőleg a 13. században épült. A 18. században Padányi Bíró Márton püspök barokk stílusban építette át. Mégis nagyon sok megmaradt Árpád-kori, eredeti formájából. Legértékesebb részének a tornyot tartják. Kapujának faragott oszlopfői is különlegesek. A bejárat felett a három ablak közötti Herkules csomókkal ellátott oszlopai igazi ritkaságnak számítanak. Belsejében a fehérre meszelt falak, a barokk berendezés és a vörös homokkőből emelt szentély nagyon szép kontrasztot adnak. A templomot a Bűnbánó Szent Mária Magdolna tiszteletére szentelték fel.

1. melléklet: 8. Felsőörsi Árpád kori templom

Paloznak, Lovas és Felsőörs

kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei

- **Lovasi-séd** (8228 Lovas)

A Lovasi-Séd mentén hangulatos, erdős kirándulóhelyeket találunk. A patak egykoron malmok kerekét hajtotta. A Malom-völgy és a Királykúti-völgy kedvelt kirándulóhelyek. A sárga és a zöld turistajelzés mentén Felsőörsig túrázhatunk. Itt két irány közül lehet választani. A sárga jelzés a

Király-völgyön megy végig a forrásig. A zöld jelzéshez egy zöld T is csatlakozik. A tanösvény a Forrás-hegyi geológiai bemutatóhelyhez vezet.

- **Biciklis út menti madármegfigyelő, bringapont** (8229 Paloznak, Vörösparti sor 1.)

A biciklis út mentén került kialakításra a bringapont és madárles, ahol nyaranta hideg frissítőket is kínálnak. A környék érdekességeit információs táblák segítségével ismerhetjük meg. Gyerekekkel mindenképp érdemes felkeresni, akár egy biciklis kirándulás során, akár autóval.

Csopak

kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Plul-malom (8229 Csopak, Kisfaludy u.)**

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **1. állomása** tartalmazza

- **Csonkatorony** (8229 Csopak, Kossuth u. eleje)

A 15. századi Szent István-templom magányosan álló harangtornya a mai település jelképévé vált. Érdekessége, hogy a hozzá tartozó templom épülete a 19. század végén elbontásra került. Bár a falu templomaként sokáig volt használatban, mellette állt a lelkész lak is (utóbbit egy időben iskolának is használták), mivel gyakran elöntötte az itt csordogáló patakocska, ezért olyan rossz állapotba került, hogy a káptalan elbontatta. Köveiből épült az utca túl oldalán ma is látható lakóház a káptalan tiszttartója számára. Harangtornya megmaradt, csupán a harangok költöztek el a 60-as években az újonnan épített katolikus templom mellett felállított erdélyi típusú haranglábba. A mai harangokat majdnem hatvan évvel később, a csopakiak és a lengyel testvérváros, Myslenice, bőkezű adományainak köszönhetően 2017-ben helyezték el a toronyban. Azóta különböző ünnepi alkalmakkor és minden csopaki újszülött tiszteletére megszólalnak. A torony mellett az egykori templom fémből készült szimbolikus körvonalai segítenek elképzelni az épületet.

1. melléklet: 9. Csonkatorony

- **Millennium-park** (8229 Csopak, Kossuth u. eleje)

A torony melletti parkot Millennium-parknak nevezik. A norvég alap segítségével újulhatott meg, rózsakert és levendulák között apró szökőkutat helyeztek el. Mellette padokon pihenhetnek meg a parkba látogatók. A park bejáratánál kis tábla mutatja be a látnivalókat és a Csonkatorony történetét. Mellette egy 1818-ból származó szőlőprést is megcsodálhatunk, illetve egy emléktáblát, amely kőbe vésve a Balatonvin-Csopak Borrend alapításának 25. évfordulóját hirdeti. Érdemes a buszmegálló melletti vörös homokkőből készített keresztet is megnézni, amely az I. világháború csopaki hősi halottainak állít emléket. Ma is fellelhetőek régi felvételek, amelyeken a kereszt még a Csonkatorony mellett áll. Kicsivel lejjebb a parkban található még egy emlékhely. Civil kezdeményezés nyomán állították a kopjafákat, amelyek az otthonuktól távol elhunytakra emlékeztetnek, s ahol a helyiek virágokat és koszorúkat szoktak elhelyezni.

- **Csopaki szőlők és Ranolder-kastély** (8229 Csopak, Kishegyi u.)

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **2. állomása** tartalmazza

- **Szent Miklós templom** (8229 Csopak, Kossuth u. 41. és 43. között)

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **6. állomása** tartalmazza

- **Vasútállomás és környéke** (8229 Csopak, vasútállomás)

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **8. állomása** tartalmazza

Csopak

kisgyermekes családok számára ajánlott szabadidős programlehetőségei

- **Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatósága és parkja** (8229 Csopak, Kossuth u. 16.)

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **7. állomása** tartalmazza

- Olaszrizling tanösvény Csopak és Paloznak között (8229 Csopak, Petőfi u.)

Leírását a **„Csopaki csavargás”** tematikus sétaútvonal **3. állomása** tartalmazza

- **Csopaki Csákány-hegyi kilátó** (8229 Csopak, Csákány-hegy)

A Csákány-hegy tetején álló kilátó népszerű turistacélpont. A Csonkatorony melletti parkolóból indulva, a temető mentén vezet fel az út a dombtetőre, majd tovább egy erdei ösvényen kb. 30 perc alatt könnyedén fel lehet jutni a kilátóponthoz. Út közben fenyvesek, mészkő sziklák és a cserszömörce minden évszakban más színeket mutató képe kíséri a kirándulókat. A parkerdő remek kirándulóhely meleg nyári napokon is. Az eredetileg is fából épült első kilátót 1972-ben állították a hegy tetején. Idővel az eredeti kilátó veszélyessé vált, elbontották, s helyébe 2015-ben épült fel a ma is álló, jellegzetes zöld süveges új kilátó. A kilátóból tovább sétálhatunk erdei utakon a Nosztori Kalandparkba. A turistajelzéseket követve a szomszédos Lovas település is könnyedén elérhető. Aki pedig csak egy rövidebb kirándulást szeretne, ugyanazon az úton lefelé hamar visszaér a Csopak település jelképévé vált Csonkatoronyhoz.

- **Apáca strand és felnőtt fitnesz park** (Örkény I. sétány nyugati vége)

A csopaki part menti sétány fejlesztése több éve folyamatos. 2017-ben a nyugati végén, az ún. Apáca strand és környéke újulhatott meg. A hangulatos, nádas melletti részen került kialakításra Csopak egyik fitnesz parkja. A park a strandtól mindössze néhány perces sétára található, de vannak parkolóhelyek is az egykori hajókikötő épülete mellett. A felnőtt fitnesz gépek között találunk különböző erősítő és az állókészséget is fejlesztő eszközöket is. Nyáron napvitorla védi a területet. Van itt lépegető, szobabicikli és a konditermekből ismert kar- és hátizom erősítő emelőgépek is, így akár komplett tréningek és edzések is elvégezhetők. A fitnesz park mellett kisebb partszakaszon kavicsos, padokkal felszerelt pihenő került kialakításra. Nagyon szép a kilátás a Kerekedi-öbölre, háttérben a Tihanyi-félszigettel. Szívesen időznek itt a biciklisek, de a kutyatulajdonosok is örömmel járnak ide, ahol négylábú társaik megmártózhatnak a vízben. Egy emléktábla emlékeztet mindazokra, akik a Balatonban lelték halálukat.

- **Öko kerékpáros pihenőhely** (8229 Csopak, Kishegyi u.)

A nádas mellett kialakított, fából készült madármegfigyelő állomáson a balatoni nádas élővilágával ismerkedhetünk meg. A toronyból nagyon jól belátható az öböl. A kihelyezett táblák segítségével konkrét információkhoz is juthatunk a balatoni élővilágról és az itt élő vízi állatokról. A biciklitárolók mellett kulturált piknikező hely is kialakításra került. A gyerekeket farönkökből felépített játszótér várja. Van csúszda, hinta és lovacskás, több személyes hintaelem is. Érdemes este is lejönni és a toronyból meglesni a csillagos eget. A madármegfigyelő állomás mellett ingyenes parkoló van az autóval érkezőknek.

- Csopaki szabadidő park mezítlábas ösvénnyel és fitnesz parkkal (8229 Csopak, Ifjúság stny.) 6.)

A csopaki strand keleti végénél több lépésben került kialakításra a felnőtt fitnesz park és a mezítlábas ösvény. Az ún. Kneipp mezítlábas ösvényen kis és nagy méretű köveken és kavicsokon, fenyőkérgeken és fenyőtobozokon, meggymagon és több más különböző burkolaton sétálva masszírozhatjuk át a talpunkat. Minden korosztály számára ajánlott, nagyon szeretik a gyerekek, de a felnőttek is szívesen használják. Az ösvény mellett hat különböző fitnesz eszköz biztosít lehetőséget az egészséges testmozgásra. Nyáron napvitorlák árnyékában edzhetünk. Az eszközök megfelelő és biztonságos használatát információs tábla segíti. Egy másik táblán a park mellett telepített sásliliomfajták kerülnek bemutatásra. Ültetésükről a település a nemzeti parkkal közösen döntött. A sétány mentén padok és asztalok kerültek kihelyezésre.[16]

Balatonfüred és Balatonarács
kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Bodorka Balatoni Vízivilág Látogatóközpont** (8230 Balatonfüred, Tagore sétány 333/3 hrsz.)

A Bodorka Balatoni Vízivilág Látogatóközpont a Balaton élővilágát hivatott bemutatni. A 19 akváriumban a balatoni halaké a főszerep. Megfigyelhetjük itt a Balaton királyát, a fogast (másik nevén süllő), az akvárium névadóját, a bodorkát, a veszélyes kinézetű csukát, a kígyószerű angolnát,

16https://csopak.hu/hu/content/mezitlabas-osveny-szabadido-park-csopakon

vagy a kövér pontyokat. Több mint 30 balatoni halfaj kerül itt bemutatásra 3 nyelven elérhető információs táblák segítségével. A két sós vizű akváriumban az Adria élővilágával és az óceáni környezettel ismerkedhetünk. A vetítőteremben megnézhetünk egy érdekes filmet is a Balatonról. Az előtérben kis vendéglátóegység és ajándékbolt várja az érdeklődőket. Központi elhelyezkedésének és családbarát kialakításának köszönhetően a Bodorka éves látogatószáma kb. 23.000 fő.[17] Bár méreteiben nem hasonlítható a nagyobb tematikus akváriumokhoz, így gyorsan végig lehet szaladni rajta, de aki veszi a fáradságot és minden akváriumnál elolvassa a halakról szóló érdekességeket, az biztosan nem fog csalódni. Az épület előtt az akvárium lakóihoz illő tematikájú játszóteret és egy balatoni hajót találunk.

- **Vitorlázeum** (8230 Balatonfüred, Tagore stny. 1.)

A füredi kikötő szomszédságában, az egykori klubház első emeletén került kialakításra ez az interaktív múzeum. Az élményközpontú elemek segítségével játékos módon ismerkedhetnek meg a gyerekek és a felnőttek a balatoni vitorlázás történetével. Számítógépes eszközökön, többnyelvű, digitális tárlatvezetéssel járható be a múzeum. A kiállítás részét képezi egy szimulátor, ahol a balatoni vitorlázás élményét hozzák közelebb a látogatókhoz. Különböző távcsövek, kisfilmek, interaktív térkép és további kiállítási tárgyak garantálják a hasznos időtöltést.

- **Vaszary Villa, kert és kávézó** (8230 Balatonfüred, Honvéd u. 2-4.)

A Jókai villa szomszédságában áll az egykori fürdőtelep talán legszebb épülete. Építtetője Vaszary Kolos, egykori pannonhalmi apát, esztergomi érsek és hercegprímás volt, aki nagyon szerette füredi otthonát. Halála után sok mindent megélt az épület. Sokáig a szovjet hadsereg üdülőjeként volt használatban. Az elé épített épületek mögött megbújva, szinte látatlanul várta a szebb időket. Végül 2010-ben újították fel. Ma modern művészeti galériának (Vaszary Galéria) ad otthont. Az épület körül a parkot is nagyon szépen helyreállították. Padokat helyeztek ki. Az épület aljában szezonban kávézó működik. A múzeum és a kávézó is gyerekbarát. Érdemes a füredi látogatás alkalmával az aktuális kiállítások felől tájékozódni.

1. melléklet: 10. Vaszary Villa

17 https://probiort.hu/szolgaltatasok/bodorka-balatoni-vizvilag-latogatokozpont/

- **Jókai emlékház** (8230 Balatonfüred, Honvéd u. 1.)

A legkisebbeknek talán annyira még nem érdekes az épület, de az általános iskolások már sok felfedezni valót találnak a Jókai villában. Az író egykori balatonfüredi nyaralójában izgalmas időutazást tehetünk vissza a 19. századba. Megnézhetjük Jókai egykori dolgozószobáját, ahol a híres „Aranyember”-t írta, de elmélyülhetünk Róza asszony (Jókai felesége) konyhai eszközeinek vizsgálatában is. Biztosan találunk több különleges eszközt is, amely a gyerekek kíváncsiságát is felkelti. Olyan az egész épület, mintha most is itt lakna a híres író és felesége. A múzeum az osztálykirándulások elsődleges célpontja, de egy családi nyaralás programjába is érdemes belevenni.

1. melléklet: 11. Jókai emlékház

- **Városi Helytörténeti Gyűjtemény és Kiállítóhely** (8230 Balatonfüred, Blaha L. u. 3.)

Ez a múzeum az egykori fürdőorvos házában a település történetét hivatott bemutatni, fókuszpontban a fürdőteleppel és a reformkorral. Különböző tárgyi emlékek segítségével nyomon követhetjük a „Savanyóvíz” legfontosabb eseményeit és a hozzá kapcsolódó legjelentősebb személyiségek történeteit. Az állandó kiállítás bemutatja a 19. század közlekedésének jellemzőit, az Anna-bál történetét, a fürdőélet sajátosságait, valamint a Füreden kibontakozó színházi élet érdekességeit. Aki szeretne jobban elmélyülni a település történetében, annak itt a helye!

- **Krisztus Király Plébániatemplom** (8230 Balatonfüred, Szent István tér 2.)

Balatonfüred katolikus temploma a felső városrészben található. Különlegessége építőanyaga, amely nem más, mint a környékre (Balatonalmádi) jellemző vörös homokkő. Emiatt a helyiek egyszerűen „piros templomnak” szokták nevezni. A templom viszonylag újnak mondható, 1927-ben épült neoromán stílusban. Érdemes belesni, tágas, színes belseje hívogató. A bejárata előtt rendezett kis parkot találunk. A templom mellett áll a helyiek által csak „piros iskolának” nevezett épület. Az udvarán álló mezei szil fokozottan védett. Az iskolában gyermek foglalkozásokat szoktak tartani.

- **Zsidó Kiválóságok Háza** (Bajcsy-Zsilinszky u. 32.)

Füred legújabb interaktív múzeuma az egykori zsinagóga épületében került berendezésre. Nobel-díjas tudósok munkásságával ismerkedhetünk itt meg. Ebben a múzeumpedagógia legmodernebb eszközei nyújtanak számunkra segítséget. Érintőképernyős számítógépek, hangpultok, interaktív kivetítők négy nyelven mutatják be a kiállítás anyagát.

- **Koloska-völgy és vadaspark** (8230 Balatonfüred, Koloska-völgy)

Balatonarács központjából, az Arácsi Népház és Kiállítóháztól a Béke utcát követve gyalogosan, vagy a Koloska Csárdáig autóval, juthatunk el a Koloska-Völgybe, a környék kedvelt kirándulóhelyére. A völgy fekvésének köszönhetően kiváló, tiszta levegője miatt már a régi időkben is szívesen ellátogattak ide a Füreden vendégeskedők. A völgy végében a forrásnál árnyas fákkal védett réten és a hegyoldalban pihenő- és piknikező hely került kialakításra asztalokkal, padokkal és tűzrakóhelyekkel. Innen felsétálhatunk az ún. „Koloska-sziklákhoz" - igen különleges mészkő sziklaformációkhoz. Az erdei tornapálya egyes állomásain a völgy friss levegőjén sportolhatunk akár a meleg nyári napokon is. Érdemes egy pillantást vetni a több mint száz éves „Hamvas-hársra", amely a mai napig látványosan küzd az életben maradásért a sziklák között. A parktól kicsit visszább találjuk a Koloskai vadasparkot, ahol szarvasokat, muflonokat, őzeket és különböző madarakat figyelhetünk meg a kifutókban ingyenesen. A völgyben két út vezet párhuzamosan, egy erdei ösvény a patak mentén, amelyen hordozóval vagy masszívabb, nagy kerekű babakocsival is könnyedén tudunk közlekedni. Ez az út végig árnyékos. Választhatjuk az aszfaltozott utat is, amely bármilyen babakocsi számára megfelelő. Részben napos szakaszokat is tartalmaz.

1. melléklet: 12. Koloska-sziklák

- **Lóczy-barlang és Jókai kilátó** (8230 Balatonfüred, Péter-hegy)

A Lóczy-barlang különlegességét a benne megfigyelhető vastag mészkőrétegek adják. 1882-ben kőfejtő munkások fedezték fel. 1934 óta látogatható. A Balaton-felvidéki Nemzeti Parkhoz tartozó barlang mellé jelenleg új látogatóközpont, interaktív kül- és beltéri kiállítás épül. Az átadás után egy a geológiai értékeket bemutató tanösvényen a barlang és a környék földtörténetével ismerkedhetünk majd. A munkálatok 2021 tavaszán fejeződnek be, addig a barlang nem látogatható.
A barlang feletti Péter-hegyen a kilátó több irányból is megközelíthető. Amíg a barlang körül zajlanak a munkálatok, elkerülő turistajelzések kerültek kihelyezésre. A Kilátó utcából indulva előbb a Tamás-hegyi kereszttől élvezhetjük a csodás panorámát, majd a Cholnoky Jenő munkásságát bemutató

információs táblákat követve gyorsan feljutunk a 317 méter magas Péter-hegy tetején található kilátóba. A kilátó fából épült. Három emeletéről nem csak a Balatonra, a Tihanyi-félszigetre, de a Bakony irányába is jó messzire ellátni.

Tihanyi-félsziget

kisgyermekes családok számára ajánlott kulturális látnivalói

- **Tihanyi Apátság – Bencés templom és látogatóközpont** (8237 Tihany, I. András tér 1.)

A Porta Pacis látogatóközpont és ajándékboltban kell megváltani a belépőt. A látogatás egy bevezető filmmel kezdődik a vetítőteremben. Ezután lehet átmenni a díszes barokk templomban, ahol információs táblák segítenek a tájékozódásban. Az altemplomba két oldalon levezető lépcsőkön több száz évet „utazhatunk" vissza az időben. Itt található I. András királyunk sírja és az apátság 1055-ből származó alapítólevelének egy másolata (az eredetit Pannonhalmán őrzik). Az altemplomból nyíló átjárón a monostor szobáiban és pincéjében berendezett interaktív múzeumban nem csak az apátság, hanem a teljes félsziget története nyomon követhető. A múzeumlátogatás az élményközpontú eszközöknek köszönhetően (hang és film, interaktív játékok) a gyerekek számára is érdekes. A pincében az alapítólevél, majd a bencés szerzetesekhez kapcsolódó érdekességek (napirend, öltözet, stb.), a kiállítás végén pedig a ma itt élő szerzetesek kerülnek bemutatásra. A kijárat előtti termekben időszakos fotókiállítások váltják egymást. Az ajándékboltban megkóstolhatjuk az apátság saját termékeit is.

1. melléklet: 13. Tihanyi Apátság

- **Babamúzeum** (8237 Batthyány u. 17.)

A tihanyi Babamúzeum gyűjteménye egy családi gyűjteményből állt össze. Különleges porcelánbabákat láthatunk itt egészen a 19. századtól kezdve. Nem egyszerűen sorba vannak rakva egy vitrinben, hanem látszik, hogy gondos kezek munkája nyomán egy-egy kis élethelyzetbe lettek beleillesztve rengeteg kiegészítő dekorációval. A múzeum kicsiknek-nagyoknak egyaránt élvezetes, hiszen rengeteg apró részlet vár itt elfedezésre.

- **Garda Akvárium** (8237 Tihany, Kossuth Lajos u. 11.)

A szépen felújított nádfedeles épület pincéjében kialakított akvárium a balatoni halak világába enged bepillantást. A kisebb méretű akváriumok mellett információs tábla segít minél többet megtudni például a gardáról, a pontyról vagy épp a sügérről. Az akváriumban felügyelő kedves hölgytől is bátran kérdezhetünk. Az akvárium viszonylag kicsi, de nagyon látványos. Felette az épületben cukrászda működik.

1. melléklet: 14. Garda Akvárium

- **Levendula Ház Látogatóközpont** (8237 Tihany, Major u. 67.)

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park látogatóközpontja a Tihanyi-félsziget kialakulásának történetét, flórájának és faunájának különlegességeit mutatja be, interaktív, a gyermekek számára is érdekes módon. A látogatás egy filmvetítéssel kezdődik, majd elmerülhetünk a vulkánok és a mocsarak világában, megismerkedhetünk a félszigetre jellemző kőzetekkel, „bepillanthatunk” a víz alá és a tihanyi levendulásról is megtudhatunk egyet s mást. Kézműves foglalkozás és szakvezetés is kérhető. A kertben több állomásos „mini” tanösvény mutatja be a nádasok világát.

- **Őrtorony-kilátó** (8237 Tihany, Apáti-hegy)

Az középkori Apáti településről ma már csak újjáépített kis temploma tanúskodik. Innen indulva kb. 30 perces sétával könnyedén elérhető Apáti-hegy tetején található Őrtorony-kilátó. Neve arra utal, hogy a feltételezések szerint már a római időkben is egy védőtorony állhatott itt. A 2016-ban átadott kilátó tetejéről csodálatos körpanoráma nyílik a Tihanyi-félszigetre és a Balaton keleti és nyugati medencéjére. Jó időben az északi parton a Balaton-felvidék tárul elénk. Különösen naplemente idején érdemes ide felkirándulni. A félsziget több pontjáról is jelzett turistaúton lehet megközelíteni. A leggyorsabb útvonal az Őrtorony-kilátó parkolótól az Apáti templom mellett vezet fel.

- **Aranyház** (8237 Tihany, Hármas-hegy)

Az ún. „Aranyház" nem épület, hanem egy különleges természeti képződmény. Ez a hatalmas szikla a Tihanyi-félsziget területén az utó-vulkáni folyamatok során felszínre bukkant forrásoknak köszönhetően jött létre. A meleg víz kimosta az ásványi anyagokat a kőzetekből, amelyek a felszínen kicsapódva ház nagyságú sziklaformációkat hoztak létre. Ezek az ún. Forráskúpok. Az „Aranyház" sziklájának különlegessége, hogy a rajta megtelepedett zuzmó színe a sárga és narancssárga árnyalatait mutatja. Ahogy a nap rásüt, olyan, mintha aranyból lenne. Innen az elnevezés. A Belső-tó partjáról kb. 20 perces sétával jelzett turistaúton könnyedén elérhető.

- **Barátlakások** (8237 Tihany)

I. András felesége Anasztázia királyné a kijevi nagyfejedelem lánya volt. A feltételezések szerint az őt kísérő görög ortodox bazilita szerzetesek vájták az első fülkéket a Tihanyi-félsziget keleti oldalának puha vulkáni kőzetébe. Itt remetéskedtek. Sajnos a barlangok egy része beomlott. Azt feltételezik, hogy ezért is szűnt meg itt a szerzetesi élet. Az elhagyott remetetelepet sokan kutatták. Állagmegóvást is végeztek. Ma jelzett turistaúton juthatunk el a meredek bazalttufa sziklafalakhoz és több cellába akár be is kukkanthatunk.

1. melléklet: 15. Barátlakások

Tematikus útvonalak

Baba-mama séták a Balatoni Riviérán

A Balatoni Riviérát bemutató munkám kiemelt célcsoportját a kisgyermekkel (kisbabával, óvodás vagy alsó tagozatos gyermekekkel) utazó családok adják. Ennek megfelelően a sétáknak az **„Aktív a család – Baba-mama séták a Balatoni Riviérán”** gyűjtőnevet adtam.

Az útvonalak kialakításakor Dr. Rátz Tamara és Dr. Puczkó László Goethe, Humbert és Odüsszeusz nyomában avagy kulturális utak a turizmusban című tanulmányát vettem alapul, amely remekül leírja a tematikus utak jellemzőit. Jelen projektben két tematikus útvonalleírást dolgoztam ki.

A tematikus utak definíciója szerint adott település látnivalóit fűztem fel egy-egy olyan útvonalra, amely kisgyermekes családok számára is teljesíthető figyelembe véve a földrajzi elhelyezkedést. Az útvonalak tematikája mindkét esetben a kisgyermekes családokat szólítja meg, központi téma a hasznos időtöltés.[18] A gyalogosan, hordozóval vagy babakocsival is teljesíthető távokat jellemzően biciklivel is meg lehet tenni. Minden állomáshoz tartozik egy rövid leírás és egy egyszerű feladat, amely korosztálytól függően segíti az információszerzést, közös aktivitásra ösztönöz és megmozgatja a gyermekeket és a szülőket is. Fontos, hogy a szülőknek és a gyerekeknek közösen kell elvégezni a feladatot.

A Balatoni Riviérán több tematikus útvonal is létezik, de egyik sem szól kifejezetten a kisgyermekes családoknak. Két olyan települést kerestem, amelyek kínálatában még nincs, vagy nem jellemző a tematikus utak kialakítása. Így esett a választásom Balatonfűzfő és Csopak településekre. Az útvonal összeállításakor ügyeltem arra, hogy több, jól elkülöníthető szakaszra bontsam azt. Így az egyes szakaszok akár egyben egy nap alatt vagy szakaszosan több napra bontva is bejárhatóak.

1. túraútvonal:

Aktív a család - Strandtól strandig Balatonfűzfőn

Tematikus séta elnevezése: Aktív a család - Strandtól strandig Balatonfűzfőn
Leírás: Balatonfűzfő part menti részét járhatják be a családok ezen a tematikus útvonalon. Az egyes állomásokon az ismeretszerzés, a természet megfigyelése, az aktív kikapcsolódás és a mozgás kerülnek középpontba.
Javasolt közlekedési mód: gyalogosan, babakocsival vagy biciklivel
Ajánlott eszköz: mobiltelefon, opcionálisan papír és ceruza
Teljes táv: kb. 3,5 km (egy út), oda-vissza kb. 6,5 km
Állomások: Tobruk strand – víz menti sétány - Panoráma Kilátópont – Kalóz köz – Mikádó

18 Dr. Rátz Tamara és Dr. Puczkó László Goethe, Humbert és Odüsszeusz

játszótér - Fövenyfürdő Strand	
Kiindulópont: Tobruki strand parkolója (Cím: 8175 Balatonfűzfő, Tobruk u. 1.)	
1. szakasz: Tobruk vagy Csebere” és a Fűzfői-öböl	
1. állomás: Tobruki strand parkolója (Cím: 8175 Balatonfűzfő, Tobruk u. 1.)	
	A 71-es útról lekanyarodva a Rákóczi utcába, egyenesen a strand előtti parkolóba jutunk. Mérete miatt a parkoló nyáron sajnos hamar megtelik, viszont a kicsi strand kevésbé ismert, így a nagyobb tömeg általában elkerüli. A parkolóból kiindulva több érdekességet is felfedezhetünk.
1. feladat:	Keressétek meg a líbiai Tobruk városát a Google-térkép segítségével! Nézzétek meg, hogy milyen messze van a balatonfűzfői Tobruktól!
Megjegyzés: A tematikus séta előtt vagy után ajánljuk a Tobruki strand felfedezését!	

2. melléklet: 1. Tobruki strand

2. melléklet: Tobruki strand játszótere

Háttér-információ, érdekességek	
Tobruk név eredete:	Mint az a város történetének rövid leírásából is kiderül, eredetileg a Papírgyár dolgozói számára építették itt az első házakat. Ma főleg családi házak és nyaralók húzódnak a domboldalon le egészen a Fűzfői-öbölig, ahol a strand is őrzi nevében az idegen csengésű Tobruk település emlékét. A helyi történet szerint a papírgyár egyik dolgozója (az igazgató sofőrje, aki idegenlégiósként megjárta Afrikát) hasonlította a tájat a líbiai kikötővároshoz, Tobrukhoz. A név pedig valahogy rajta ragadt, bár használatos a terület eredeti, ősibb elnevezése is, ez a Csebere-dűlő[19].
Tobruki strand (fizetős):	Kellemesen árnyékos, strand, nagy füves részekkel és homokos

19 Szőnyeg János: Fejezetek Balatonfűzfő történetéből

	parttal. Kisbabával vagy totyogóval érkezők számára is ideális a part menti védett kisvizes rész. A nagy fák alatt pedig bőven jut árnyék mindenkinek. A nagyobbaknak két játszótér és a lassan mélyülő víz is remek kikapcsolódást biztosít. Mivel a strand területe nem túl nagy, jól belátható. A gyerekek mindig „szem előtt“ vannak. A szokásos strandobjektumok (öltözők, mosdók pelenkázóval, büfé, stb.) mind rendelkezésre állnak. Van még homokos kispályás focipálya, röplabdapálya, minigolf, lábtenisz, pingpongasztal és nyáron lehet bérelni vízibiciklit, snukit, és szörföt is. A fürdési szezonon kívül kissé elhagyatott képet kelt, de védett elhelyezkedése miatt a helyiek ilyenkor is szívesen keresik fel a strand játszótereit.
2. állomás: Panoráma híd (strand parkolója mellett)	
	A parkoló melletti ún. Panoráma híd a Séd-patak felett átívelve hangulatos képet nyújt az alatta a vízen ringó kis halászcsónakokkal. Építési munkálatai nem voltak egyszerűek, hiszen a több tíz tonnás híd két, egyenként huszonnyolc méter hosszú, acélelemeihez egy 60 tonnás daru kellett, azzal emelték őket a helyükre. Ezen a hídon juthatnak át, mind a gyalogosok, mind a biciklisek, a túloldali sétányra, ahol a biciklis és gyalogos utak egymással párhuzamosan haladnak a biztonságos közlekedés érdekében. A híd alatt ringó hajókat látva elképzelhetjük Tobruk zajos kikötőjét.
2. feladat:	Számoljátok meg, hogy hány csónakot láttok! Készítsetek egy képet az egész családdal!
2. melléklet: 3. Séd-csatorna hajókkal a Panoráma hídról fotózva	2. melléklet: 4. Panoráma-híd
Háttér-információ, érdekességek	
Part menti sétány és biciklis út	A biciklis utat és a víz menti sétányt 2015-ben komoly projekt keretein belül alakították ki. A „Parti sétány, kerékpárút és kerékpáros

	turisztikai szolgáltatások kialakítása Balatonfűzfőn”című, KDOP-2.1.1/D-12-2012-0005 azonosító számú pályázati projekt célja a város turisztikai vonzerejének növelése, a településkép javítása, a Balaton-part menti attrakciók felfűzése, valamint a kerékpáros turizmus attrakcióinak, szolgáltatásainak és infrastruktúrájának a fejlesztése volt. A 450 millió forintos beruházás főbb elemei többek között az alábbiak voltak: Fövenyfürdőt és Tobruk városrészt összekötő, két és fél kilométeres biciklis út, a kilencszáz négyzetméteres játszótér, a kerékpáros információs pont, a gyalogos és biciklis pihenő, továbbá információs táblák kihelyezése, stb.[20]. Megvalósításukkal jelentősen megnőtt a part menti sétány attraktivitása, nem csak az átmenő (biciklis) fogalom lebonyolítása szempontjából, hanem mint egyéni attrakció is. Felkeresése különböző célcsoportok, családosok, aktív kikapcsolódást kereső idősek-fiatalok számára is ajánlott, hiszen kiválóan alkalmas az alábbi szabadidős tevékenységekre: biciklizés, séta, kocogás, nordic walking, gördeszkázás, görkorcsolyázás, stb.
3. állomás: Biciklis pihenő és Panoráma kilátópont (part menti sétány)	
	A Tobruki strandtól kellemes part menti sétányon (aszfaltozott biciklis és murvás gyalogos párhuzamosan) juthatunk el Balatonfűzfő központi részébe. A jól kitáblázott útvonal egy mocsaras erdő mentén vezet. A kanyar után egy biciklis pihenőhely került kialakításra. Az ún. esőházban napvitorlákkal védett asztalok és padok mellett várják a pihenni vágyókat. Innen indul a 2015-ben megvalósított projekt egyik kiemelt turisztikai attrakciója is, a nádasba „rejtett” Panoráma Kilátópont.
3. feladat:	Próbáljatok meg minél több apró élőlényt megfigyelni a nádasban!

2. melléklet: 5. Tobruki biciklis út Panoráma-híd utáni szakasza	2. melléklet: 6. Tobruki biciklis út biciklis pihenőhely	2. melléklet: 7. Tobruk Panoráma Kilátópont

20 https://balatonfuzfo.hu/egyeb/projektek

Háttér-információ, érdekességek	
A Fűzfői-öböl	A Fűzfői-öblöt széles sávban nádas borítja, évszaktól függően a madarak és egyéb vízi állatok igazi paradicsoma. Ide sétálhatunk be a fa pallókból kialakított hídon egy szélesebb teraszos részre néhány paddal. Csodás innen a panoráma a kenesei magaspart irányába és magára az öbölre, valamint érdemes a nádasba is belesni, hiszen egy kis türelemmel betekintést nyerhetünk a nádas élővilágába is. Az öböl fekvésének köszönhetően nagyon tiszta itt a víz, jól mutatja ezt, hogy a Balaton huszonnégy hínárfajtája közül hét előfordul itt. Láthatunk nádirigót, cserregő nádiposzátát vagy épp zöld leveli békát is. A Fűzfői-öböl nádasaiban költ többek között a törpe-gém is.
4. állomás: Szabadtéri sportpark	
	A sétány és a biciklis úton tovább haladva megkerüljük a fűzfői csatornát. Útközben elhaladunk a 2018-ban átadott felnőtt sportpark mellett, ahol 8 darab szabadtéri eszköz segítségével végezhetünk különböző sportgyakorlatokat. Bár a gépek felnőtt méretűek, egyes elemeket a gyerekek is tudnak használni. Természetesen minden esetben figyelni kell a gyermekek testi épségére!
4. feladat:	Anya/apa mutasson be legalább három eszközön egy-egy gyakorlatot. Utána a gyerekek jönnek. Mindenkiről készüljön egy-egy fotó. Otthon pedig rajzoljátok le, ahogy együtt tornázik a család.
Megjegyzés: A csatorna után a Kalóz-közben, a vasútállomással szemközt érünk ki a település központi részébe, ahol több bolt és vendéglátóhely is működik. Innen visszasétálhatunk ugyanazon az úton a kiindulási ponthoz, vagy a Kalóz-köz elején folytathatjuk sétánkat a part menti sétányon.	
2. szakasz: Fűzfőfürdő és Fövenyfürdő Strand	
5. állomás: Biciklis út menti padok a hüllőterelő hálóknál	
	A Fűzfői vitorlásegyesület kikötője után tovább követve a biciklis utat ismét a part menti nádashoz érünk ki. Alacsony zöld kis kerítés mentén vezet az utunk. Nem más ez, mint egy hüllőterelő háló, amely az itt élő állatokat, például az errefelé nagyobb számban előforduló teknősöket, az átereszek felé irányítja. A biciklis út mentén több helyen megpihenhetünk és a kihelyezett padokon élvezhetjük a napsütést és a csodás kilátást a Fűzfői-öbölre. Különösen naplemente idején szép ez a rész.

5. feladat:	Pihenjetek meg a padokon és figyeljétek a nádast. Hallgatózzatok. Milyen állatok hangját halljátok? Próbáljátok meg utánozni őket!
 2. melléklet: 8. Fűzfőfürdő biciklis út terelőhalóval	
6. állomás: Nagy vitorláskikötő (8175 Balatonfűzfő, Sirály u. 2.)	
	Hamarosan elérjük a nagy vitorláskikötőt. A kerítésen át is érdemes meglesni a hatalmas vitorlásokat és a kikötőben folyó munkát. A jól felszerelt Fűzfő Marina 206 kikötőhellyel, 5 vendéghellyel és egy 16 tonnás daruval várja a vitorlázás szerelmeseit. A kikötő nem látogatható szabadon, de a hozzá tartozó Sirály étterem egész évben várja a külsős vendégeket is.
6. feladat:	Képzeljétek el, hogy a Ti hajótok is ott ringatózik valahol a kikötőben. Találjatok ki neki egy nevet! Ha megpihentek a Sirály étteremben, le is rajzolhatjátok. Nincs nálatok papír és ceruza? Keressetek ágakat, leveleket és formázzátok meg abból. Készítsetek fotót!
 2. melléklet: 9. Fűzfőfürdő kikötő – Marina Fűzfő	
7. állomás: Mikádó játszótér	
	A kikötő után ismét fák alatt vezet tovább az út. Rögtön a következő kanyarban találjuk a Mikádó játszóteret, ahol a véletlenszerűen egymásra helyezett farönkök izgalmas akadálypályát jelentenek a gyerekeknek. A fák árnyékában érdemes hosszabban elidőznünk. Ha

	kijátszottuk magunkat, indulhatunk tovább.
7. feladat:	Próbáljátok ki a játszótér minden játékát
 2. melléklet: 10. Mikádó játszótér	
Háttér-információ, érdekességek	
Mikádó játszótér	Ezt a különleges játszóteret a part menti sétányon találjuk a fűzfő-fürdői részen. A kapolcsi Ilona-malom Műhely készítette. Aki járt már a Veszprémi Állatkertben, vagy a műhelyből kikerült egyéb különleges játszótéren, az tudja, hogy egyedi élményre számíthat. A Mikádó elnevezéshez hűen, ezen a játszótéren, mintha egy óriási kéz most dobta volna le, mindenhol farönkök hevernek. Ami elsőre véletlenszerűnek, netán összevisszaságnak tűnhet, hamar összeáll egy jól kigondolt, komplex élményközponttá. A farönkökön haladva a gyerekek mászhatnak, egyensúlyozhatnak, hidakon kelhetnek át, sőt, még egy drótkötélpálya is várja őket. Természetesen van hinta és csúszda is, mindez kellemesen árnyékos helyen, a biciklis út mellett.
8. állomás: Zagykazetta Szörf Beach és Turista Bázispont (8175 Balatonfűzfő, Sirály stny.)	
	Utunk innentől a Balaton mellett vezet. A vadregényes, fákkal övezet természetes partszakasz ritkaság a szinte mindenütt beépített Balaton partján. Itt-ott a fák gyökerein mászva igazi kalandokban lehet részünk. Hamarosan megérkezünk a Zagykazetta Szörf Beach-re, a szörfösök és a kite-szörfösök paradicsomába. Szeles napokon innen indulnak a Balaton vizére színes vitorláikkal és szörfdeszkáikkal. A Balatonfűzfő Szörf Klub SE működtetésében lévő szörfpark az egyetlen ilyen létesítmény a Balatonon. A „hullámlovasok” akrobatikus bemutatója télen-nyáron érdekes látvány.
8. feladat:	Készítsetek szelfit a családról a háttérben minél több színes szörfössel. Ha épp nincs senki a Beachen, álljatok a parton kihelyezett színes szörfdeszkák elé!

 2. melléklet: 11. Szörfpark	 2. melléklet: 12. Bringapont

9. állomás (végállomás): Fövenyfürdő-strand

	A szörfpark mellett van a Fövenyfürdő Strand, a 2. szakasz végállomását. A meleg évszakokban fürdőzésre, a hideg évszakokban egy kellemes sétára invitál a strand szépen parkosított területe. A gyermekek számára a szárazon játszótér, a vízben homokos gyermeköböl jelent kikapcsolódást. Színvonalas öltözők és vizes blokkok is rendelkezésre állnak a strandon kívül is. A mosdók pelenkázóval felszereltek a kisgyermekes családok részére. A balatoni panorámás Tó Vendéglő az őszi hónapokban is várja a vendégeket.
9. feladat:	A strand területén több helyen „pihenő” kövek kerültek elhelyezésre, amelyre szívesen másznak fel a gyerekek. Hány darabot tudtok összeszámolni?

 2. melléklet: 13. Fövenyfürdő-strand bejárata	 2. melléklet: 14. Fövenyfürdő-strand

Háttérin-formáció, érdekességek

Fövenyfürdő-strand (8175 B.fűzfő, Balatonkörút 88.)	A folyamatosan megújuló Fövenyfürdő strand 14 ezer négyzetméteres területen, rendkívül sokféle szolgáltatással várja a fürdőzni és kikapcsolódni vágyókat. A 71-es útról könnyedén elérhető strandhoz ingyenes parkoló tartozik. A két keréken érkezők számára biciklitároló is van. A strand területe igényesen parkosított, fás, árnyékos. A gyermekek számára a szárazon játszótér, a vízben homokos gyermeköböl jelent kikapcsolódást. Színvonalas öltözők és vizes blokkok is rendelkezésre állnak. A mosdók pelenkázóval felszereltek a kisgyermekes családok részére. A főbejárat és a mosdók is akadálymentesítettek, így babakocsival könnyedén lehet közlekedni a strand területén. A nagyobb gyerekeket vízi csúszda várja. Különböző sporteszközök bérlésére van lehetőség. A strand közvetlen szomszédságában található a Kite-szörf park és Turista Bázispont, így strandolás közben az ő akrobatikus mutatványaikban is gyönyörködhetünk.
Megjegyzés: A strand a séta utolsó állomása. Visszafelé a vasúttal párhuzamos utcát (Mocsár u.) követve hamar visszaérünk a Kalóz-közbe (a vasútállomás épületével szemben), majd a már ismert úton visszasétálhatunk a Tobruki strand parkolójába, a kiindulási helyre.	

2. túraútvonal:

Aktív a család – Csopaki csavargás

Tematikus séta elnevezése: Aktív a család – Csopaki csavargás
Leírás: Csopakon nem csak strandolni érdemes. A Balaton-parti, szőlőhegyek övezte települést végigjáró „Csopaki csavargás” tematikus útvonalon a falu legérdekesebb helyeit ismerhetjük meg Kalandra fel!
Javasolt közlekedési mód: gyalogosan, babakocsival vagy biciklivel
Ajánlott eszköz: mobiltelefon, opcionálisan papír és ceruza
Teljes táv: kb. 3 km (egy út), oda-vissza kb. 5 km
Állomások: Plul-malom – Ranolder kastély (Kishegyi utca) – Polgármesteri Hivatal – Csopaki focipálya – Csalló-köz – Kövesdi templomrom – Nemzeti Park – Vasútállomás
Időtartam: fél vagy egész nap
Kiindulópont: Plul-malom, Cím: 8229 Csopak, Kisfaludy u.)
1. szakasz: Plul-malomtól a játszótérig
1. állomás leírása: Plul-malom (8229 Csopak, Kisfaludy u.)

	Csopaki csavargásunkat a Plul-malom udvarán kezdjük. Mindegy, hogy nyitvatartási időben érkezük vagy nem, az udvar bármikor látogatható. A Csopaki-séd sebes vize már a középkorban malmok kerekét hajtotta. Érdemes körbenézni, és az összes vizesárkot megkeresni. Évszaktól és vízhozamtól függően hol itt, hol ott csobog a patakocska. Ha szerencsénk van, láthatjuk azt is, hogyan hajtja a malomkereket. A nyitvatartási időről érdemes tájékozódni. A ma is működőképes malom ipar-történeti műemlék. Karbantartásával és bemutatásával szakértő gondnok van megbízva. Belépő ellenében megtekinthető a malomban kialakított kiállítás, amely a szakvezetést is tartalmazza. Gyermekek számára is izgalmas időutazást kínálnak a malom ma is ép berendezései, a korabeli eszközök megismerése és a hatalmas malomkerék, amelyet akár működés közben is meg lehet nézni. Érdemes a kertet is alaposabban körbejárni, mert nem csak különleges pihenőpadok kerültek itt elhelyezésre, hanem

	egy további projekt során régi magyar gyümölcsfákat is telepítettek ide megőrzésük céljából.
1. feladat:	Keressetek leveleket, tobozokat és úsztassátok meg a patakon!

3. melléklet: 1. Csopaki Plul-malom

Háttér-információ, érdekességek	
Csopaki Plul-malom	A Balaton-parti települések szinte mindegyikét átszeli egy-egy bő vizű patak, amelyeket erre felé, és a Dunántúl legtöbb részén is, jellemzően séd-nek neveznek. Megkülönböztetésül más települések vízfolyásaitól általában a települések nevét szokták még hozzárakni, így a Plul-malom kerekét nem más, mint a Csopaki-séd patak vize hajtja. Nem ez volt az egyetlen malom a faluban. A középkori feljegyzések szerint volt idő mikor hat malom is működött Csopakon. Az itt dolgozó molnárok jó híre messzire eljutott, még a somogyi oldalról is szívesen jöttek át hozzájuk őrletni az emberek. Nagyon fontos helyszíne volt a malom az akkori életnek. A nehezen megtermelt gabonát hozták ide az emberek, azaz munkájuk gyümölcsét bízták a molnárra. Mivel a gabonát könnyebben tudták tárolni, mint a lisztet, így gyakorta megfordultak a malomban, s míg a molnár végezte a dolgát, addig a molnár felesége vendégül látta a várakozókat. A csopaki Plul-malom mai épülete egy régebbi helyén épült 1910-ben. Az építtető Molnár Kálmán volt, az ő lányát vette el aztán Plul Vilmos vízimolnár, ő utána hívják ma is Plul-malomnak. A malmot idővel államosították, bérlő működtette egészen az 1970-es évekig. Egy ideig elhagyatottan állt, majd 2010-ben felújította az önkormányzat mind a malomépületet, mind a molnárlakást és azóta múzeumként funkcionál. A kert és a kerti sütögető, kemence és főzőhely csopaki rendezvények helyszíne. Az önkormányzattól magáncélra is bérelhető. Családi rendezvények, szülinapok tökéletes helyszíne.

2. állomás: Ranolder kastély (Kishegyi utca)	
	A malom alapos megismerése után a szőlőhegyek felfedezése következik. A malomtól a főút irányába elindulva kis lépcsőn jutunk fel a falu jelképéhez, a Csonkatoronyhoz. Az egykori templomot ma már csak fémből készült váza jelzi szimbolikusan. Innen balra fordulunk és a Kishegyi utcán, a temető mellett elsétálva jutunk el a Ranolder kastélyhoz. Sajnos az épület nem látogatható, de az utcafrontról is érdekes a romantikus stílusjegyeket mutató, kissé romos épületegyüttes, mely 1861-ben épült. Tulajdonosa a veszprémi püspök volt, akinek Csopakon hatalmas szőlőbirtokai voltak. Egy pillanatra időzzetek el az épület előtt.
2. feladat:	Számoljátok meg hány kéménye van az épületnek! Találjatok ki egy mesét arról, hogy szerintetek ki lakik a toronyban!
 3. melléklet: 2. Ranolder-kastély	
Háttér-információ, érdekességek	
Csopaki szőlők és Ranolder-kastély	Az 1861-ben épült Ranolder kastély legutóbb Növényvédelmi és Agrokémiai állomásnak adott otthont. Jelenleg nem látogatható. Az utcáról csak sejteni lehet egykori pompáját. Parkjában számtalan botanikai ritkaság található. A szebb napokat látott épületet Szentirmay József – Ranolder sógora, az egyházmegye akkori vezető tervezője, később birtokigazgató - tervezte, csakúgy mint a badacsonyi Ranolder-villát vagy az angolkisasszonyok veszprémi iskoláját és templomát. A helyi történet szerint a kastély három hónap alatt felépült, mert a király és a királyné látogatására el kellett, hogy készüljön. Sajnos a történelemből ismert események miatt azonban soha nem járt itt sem Ferenc József, sem Erzsébet királyné. Miután Ranolder püspök meghalt, az épület gyakran gazdát váltott. Főleg füredi borkereskedők érdeklődtek iránta, ami nem csoda, hiszen pincészete közel 3 ezer hektoliter bor tárolására volt alkalmas. Később a honvédelmi miniszter tulajdonába került. Az 1945-ös megszálláskor alaposan megrongálták az erre járó orosz katonák,

	végül államosították.[21] A rendkívül jó elhelyezkedésű épület turisztikai potenciálja jelentős. Szerepel az országos műemlék-nyilvántartásban. Az elmúlt években volt már szó róla, hogy borhotel nyílik itt.
3. állomás: a csopaki panoráma pad és az Olaszrizling tanösvény (Kishegyi u. és Petőfi u. találkozásánál)	
	A kastély után murvás kis utca vezet le jobbra. Csodás a kilátás innen a Balatonra és a környező szőlőhegyekre. Körbenézve rengeteg mandulafát is fel lehet fedezni. Csopakon már a római időktől kezdve jelen volt a szőlőtermelés. Nem csoda, hogy az itt legfontosabb szőlőfajtát, az olaszrizlinget, bemutató tanösvényt is létrehoztak. A murvás úton óvatosan lesétálva a környék népszerű kilátópontjára lehet lejutni, ahol a tanösvény egyik állomása mellett egy útjelző tábla segít meghatározni, hogy a világ más híres borvidékei milyen irányban és milyen távolságra vannak a csopaki szőlőktől. Alább a szépen felújított épület Ranolder püspök egykori vincellér-háza, ahol ma a Jásdi Pince és Borterasz működik.
3. feladat:	Készítsetek egy képet a „Csopak” képkerettel az egész családról úgy, hogy nem ér le a lábatok! Keressétek meg, hogy melyik borvidék van a legmesszebb és melyik a legközelebb Csopakhoz a tábla szerint!
 3. melléklet: 3. Csopaki képkeret	 3. melléklet: 4. Csopaki útjelző
Megjegyzés: az Olaszrizling tanösvényt követve Paloznak településre juthattok el, miközben sok-sok érdekességet tudhattok meg e szőlőfajtáról.	

21 Forrás: Magyar Kastélylexikon

Háttér-információ, érdekességek	
Olaszrizling tanösvény (8229 Csopak, Petőfi u.)	A csopaki borvidék története a római korig nyúlik vissza. Az évszázadok során sokat fejlődött és változott. Manapság a legismertebb és legelterjedtebb szőlő az olaszrizling. A Csopak és Paloznak között felállított több mint 10 állomásos tanösvényen e szőlőfajtával és a környező borvidék sajátosságaival ismerkedhetünk meg. Az egyes táblákon a történelmi múlt, a szőlőfajták, a talaj sajátosságai, a szőlőben elvégzendő munkák és a szőlőkben fennálló ökológiai egyensúly mind-mind bemutatásra kerülnek.
4. állomás: Polgármesteri Hivatal (8229 Csopak, Petőfi u. 2.)	
	A falu irányába visszasétálva érdemes a tanösvény tábláira figyelni. Sok hasznos információval gazdagodhatunk. A következő állomás a Polgármesteri Hivatal. Itt az ide telepített szőlőtökék miatt érdemes megállni. Kis táblák jelzik az egyes tőkék nevét, amelyek a környék őshonos szőlőfajtái.
4. feladat:	Olvassátok el az összes szőlőfajta nevét. Próbáljatok minél többet megjegyezni!
 3. melléklet: 5. Őshonos szőlőfajták (Polgármesteri Hivatal)	
Háttér-információ, érdekességek	
Filoxéra	Aki a tanösvény tábláit végigolvasta, már tudja, hogy a filoxéra vész előtt teljesen más fajta szőlők voltak jellemzőek erre a vidékre. Ezeket támadta meg a 19. században a kis gyökértetű, elpusztítva nem csak Csopakon, a Balatonon, hanem az egész országban az őshonos szőlők nagy részét. Így ne lepődjünk meg, ha a 10 kis táblán nem a megszokott és ismert nevek találjuk majd. A környék szőlészeti és borászati hagyományait ma is sokan ápolják, például az 1984-ben alapított Borvin Borlovagrend is. A csopaki borok jó minőségét pedig az ún. Csopak Kódexben

	lefektetett szigorú szabályok garantálják.
5. állomás: Csopaki focipálya melletti fitnesz park és játszótér (8229 Csopak, Füredi út 11.)	
	A Polgármesteri Hivataltól kiérve a Kossuth utcán balra szembe, a családi háza között kis utcácska vezet le a csopaki focipályához. Ez itt a helyiek egyik kedvenc szabadidős helyszíne. A kialakított rekreációs területen minden korosztály számára biztosított a mozgás lehetősége. A legkisebbeknek fákkal árnyékolt homokozó és gyerekhinták, a nagyobbaknak mászóvár és csúszda, valamint libikóka és egy kisebb akadálypálya kínál szórakozási lehetőséget. Rögtön a játszótér mellett van a betonozott kosárpálya és kispályás focipálya, fentebb a nagy méretű, füves, profi focipálya lelátóval. Itt szokták a helyi focimeccseket szervezni. Nemrégiben felnőtt sporteszközök is kihelyezésre kerültek az új szabadtéri fitneszparkban.
5. feladat:	A fitneszparkban anya/apa mutasson be legalább három eszközön egy-egy gyakorlatot. Utána a gyerekek jönnek. Mindenkiről készüljön egy-egy fotó. Otthon pedig rajzoljátok le, ahogy együtt tornázik a család. A játszótér összes játékát is próbáljátok végig!
3. melléklet: 6. Fitneszparkba a sportpálya mellett	3. melléklet: 7. Játszótér a sportpálya mellett
Megjegyzés: A séta első szakasza itt véget is ér. A Kossuth utcán felsétálva gyorsan vissza lehet jutni a Plul-malomhoz. Vagy folytathatjátok a felfedezést a második szakasz állomásain!	
2. szakasz: Játszótértől a vasútállomásig	

6. állomás: Csallóköz, Kossuth utca, Kövesdi templomrom	
	A játszótérrel átellenben indul a Balaton irányába a Berekháti utca. Ebből nyílik a kis Csalló-köz, amely a Séd-patak felett átívelő hídon vezet. Egy pillanatra álljunk meg a hídon és hallgassuk a patak csobogását. Szembe a háttérben a csopaki református templom tornya magasodik. Tovább haladva kiérünk a Kossuth utcára, azaz a főutcára. Induljunk el jobbra. Út közben érdemes a nádtetős, díszes oromzattal rendelkező részben 19. századi lakóházakat. Tipikus falukép, ami itt fogad minket. A házak a főutcára (Kossuth u.) merőlegesen épültek, aztán jöttek a gazdasági épületek, végül a kert veteményessel, gyümölcsössel, az utca jobb oldalán egészen a patakig. Itt már az egykori Köved településen járunk. Tovább haladva a Balaton irányába, bal oldalon találjuk az középkori falu templomának romjait. A szépen kialakított templomkertben megpihenhetünk, bújócskázhatunk, a mellette található csapból friss vizet meríthetünk.
6. feladat:	Olvassátok el a kihelyezett információs táblát a templom történetéről! Játszatok bújócskát a templomkertben!
Háttér-információ, érdekességek	
Szent Miklós templom (8229 Csopak, Kossuth u. 41. és 43. között)	A templomot a 14. században emelték Szent Miklós püspök tiszteletére. Valószínűleg a török korban vált elhagyatottá, mikor a falu is elnéptelenedett. Nem is építették újjá mint templomot, hanem a 19. század elején pajtává alakították át, mellé pedig felépítették a községi pásztor házát és a bikaistállót. Ebben az időben a tetejét nádtető fedte. Az 1960-as években foglalkoznak vele először a régészek. Elbontották a tetőt és a hozzátoldott épületeket úgy, hogy csak a középkori templom falai maradtak. Feltételezték, hogy a templom köré temetkeztek is középkori szokás szerint, de sírokat nem találtak. A feltárások után konzerválták a romokat. Ma is ebben az állapotában állnak a falai az egykori Szent Miklós templomnak. Belseje kapuval elzárva, de kívülről is hangulatos vadszőlővel befuttatott, vöröskő keretes bejárata. A kis udvarban a falu rendszeresen szervez szabadtéri programokat, megemlékezéseket.
7. állomás: Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatóságának parkja (8229 Csopak, Kossuth u. 16.)	
	A Kossuth utcán tovább sétálva a jobb oldalon hatalmas sárga épület ad otthont a Balaton-felvidéki Nemzeti Park

	igazgatóságának. A körülötte elterülő parkot nyitvatartási időben bárki szabadon látogathatja. Aki belép, nem csak régi gyümölcsfákat, szőlőtőkéket és levendulát, hanem egy kellemesen árnyékos parkot fedezhet fel, ahol még egy tanösvény is kialakításra került. Végigjárva megismerkedhetünk a parkban élő állatokkal, például a névadó nagy pelével, számtalan énekesmadárral, a parkban előforduló harminc különböző növényfajtával, a patak élővilágával és a Balaton-felvidék millió éves történetével. A 2016 óta Csopakon sok helyütt fellelhető Hello Wood alkotótábor egyik projektje mellett is elidőzhetünk vagy fel is mászhatunk rá, ez a Ammoniterasz. A park hátsó részében egy játszóteret is találunk.
7. feladat:	Járjátok végig a tanösvényt és gyűjtsetek minél több levelet, termést a földről! Próbáljatok meg mind egyszerre belefeküdni az Ammoniterasz csigaházába! Készítsetek fotót! Ki bírja ki a legtovább?
Háttér-információ, érdekességek	
Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatósága és parkja	A Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatóságának épülete eredetileg az angolkisasszonyok nyaralójaként épült. Az apácákat Ranolder János, a rendkívüli bőkezűségéről híres püspök hívta Veszprémbe, ahol leánynevelő intézetet és templomot építtetett a számukra. A püspök kiemelt feladatnak tekintette a leányok nevelését, akiket a családok „lelkének” tekintett. Munkásságának köszönhetően nem csak Veszprémben, hanem Keszthelyen és Budapesten is megnyílhattak az ún. Ranolder-intézetek. A csopaki nyaraló 1910-ben készült el. A veszprémi intézet nevelői a pihenés mellett 16-18 gyermeket nyaraltattak itt egyszerre. Az épülethez 3,6 hold terület is járt, ahol az angolkisasszonyok szőlőt műveltek, állatokat tartottak, azaz aktívan dolgoztak is. Saját balatoni strandjuk is volt, helyének emlékét ma is őrzi a part menti sáv „Apáca strand” elnevezése. A jobb időket látott épületegyüttesben az államosítás után előbb Megyei Szociális Otthon működött, majd a Megyei Csecsemőotthonnak adott helyet. Végül az 1970-es évektől az Egészségügyi Gyermekotthon került bele, ahol szellemi fogyatékos gyermekek laktak az 1990-es évekig. A szépen felújított épületbe a nemzeti park igazgatósága 2005-ben költözött. Ma irodáknak ad otthont. Az épület nem látogatható, csak a park. Hátsó részében a Villa Park Panzió külön bejárattal rendelkező szálláshely és rendezvénytér áll. Mellette kerti sütögető és játszótér várja a Csopakon pihenni vágyókat.

	Különösen meleg nyári napokon érdemes ide ellátogatni.[22]
8. állomás: Vasútállomás, Kossuth u.	
	A Nemzeti Park igazgatóságától már csak pár lépés a vasútállomás. Az állomás eredeti, szépen felújított épületében a nyári hónapokban információs irodát találtok. Ha nyitva találjátok, bátran lépjetek be! A sínek melletti gőzmozdonyt is érdemes alaposan szemügyre venni, bár sajnos felmászni nem szabad rá. A körülötte található vasúttörténeti eszközökre viszonyt igen! A mini múzeumparkban kiállított vasutas ereklyék mind felfedezésre várnak!
8. feladat:	8. feladat: Próbáljatok meg kitalálni, melyik eszközt mire használták! Keressétek meg a menetrendet és nézzétek meg mikor jön a következő vonat! Ha láttok egyet, integessetek!
Megjegyzés: A vasútállomás a séta utolsó állomása. Visszafelé végig a Kossuth utcát követve kb. 20 perc alatt kényelmesen vissza lehet érni a kiindulási pontra. A vasútállomástól nincs messze a csopaki strand sem. Aki még nem fáradt el eléggé, lesétálhat a partra.	
 3. melléklet: 8. Vasútállomás	
Háttér-információ, érdekességek	
A csopaki gőzmozdony	A csopaki vasútállomás a nyári hónapokban jegyértékesítéssel és turisztikai információs irodával várja az utazókat. Az 1929-es menetrendben még Csopak-Balatonkövesd nevet viselő megállót ma is a MÁV üzemelteti. Az egykori épület ma felújítva, szomszédságában a kiállított MÁV 375 sorozatú gőzmozdonnyal mindenképp megér egy látogatást. Bár a mozdonyba nem szabad felmászni, így is érdekes látványosság a gyermekek számára is. A Magyar Királyi Állami Vasgyárak egyik legelterjedtebb mozdonytípusát a századfordulótól egészen 1959-ig gyártották. Több helyen az országban találkozhatunk kiállított ún. „szobormozdonyokkal”. Érdekes a mozdony mellett felállított kis múzeumpark is, ahol a vasúttörténet eszközeit, vasutas ereklyéket,

22 Forrás: csopak.hu

	például karősjelzőt és vízdarut is szemügyre vehetünk.

Mellékletek

1. melléklet: **Látnivalók**

1. Balatoni Bobpálya és Szabadidőpark
2. Serpa Kalandpark
3. Vasúti Artjáró
4. Szoborpark
5. Török ház
6. Alsóörsi park
7. Paloznaki katolikus templom
8. Felsőörsi Árpád kori templom
9. Csopaki Csonkatorony
10. Vaszary Villa
11. Jókai emlékház
12. Koloska-sziklák
13. Tihanyi Apátság
14. Garda Akvárium
15. Barátlakások

2. melléklet: **Strandtól strandig Balatonfűzfőn**

1. Tobruki strand bejárata
2. Tobruki strand játszótere
3. Séd-csatorna hajókkal a Panoráma hídról fotózva
4. Panoráma-híd
5. Tobruki biciklis út Panoráma-híd utáni szakasza
6. Tobruki biciklis út biciklis pihenőhely
7. Tobruk Panoráma Kilátópont
8. Fűzfőfürdő biciklis út terelőhalóval
9. Fűzfőfürdő kikötő – Marina Fűzfő
10. Mikádo játszótér
11. Szörfpark
12. Bringapont
13. Fövenyfürdő-strand bejárata
14. Fövenyfürdő-strand

3. melléklet: **Csopaki csavargás**

1. Csopaki Plul-malom
2. Ranolder-kastély
3. Csopaki képkeret
4. Csopaki útjelző
5. Őshonos szőlőfajták (Polgármesteri Hivatal)
6. Fitneszparkba a sportpálya mellett
7. Játszótér a sportpálya mellett
8. Vasútállomás